

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program: informační studia a knihovnictví

Studijní obor: informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Kateřina Gromotovičová

**Osobnosti oboru informačních a komunikačních technologií: zpracování
podkladů pro multimediální e-learningový projekt**

**Distinguished persons in the field of information and communication technology:
preparing resources for multimedia e-learning project**

Oponent bakalářské práce:

Datum obhajoby:

Hodnocení:

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 17. května 2011

.....
podpis studenta

Identifikační záznam

GROMOTOVIČOVÁ, Kateřina. *Osobnosti oboru informačních a komunikačních technologií : zpracování podkladů pro multimediální e-learningový projekt= Distinguished persons in the field of information and communication technology : preparing resources for multimedia e-learning project*. Praha, 2011-05-17. 81 s. + CD. Bakalářská práce (Bc.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví. Vedoucí bakalářské práce Helena Kučerová.

Anotace

Podkladem pro práci je projekt o osobnostech, které se podílely na rozvoji informačních a komunikačních technologií. Hlavním úkolem projektu je poukázat na dostupné zdroje hlavně v elektronické podobě. Práce je uložena jako příloha na CD disku u bakalářské práce a zároveň na školním moodlu Vyšší odborné školy informačních studií v Praze. Cílem bakalářské práce je zejména popis použitých zdrojů a utváření profilů jednotlivých osob.

Anotace anglicky

The basis for the work is project about personalities from field of information and communication technologies. Its main task is to describe the resources available in electronical form. The project is stored as an attachment on the CD and the Moodle system on College of Information Studies in Prag. The goal of the bachelor thesis, is to describe resources used in description of most important people in ICT society.

Klíčová slova

Biografické databáze, personální databáze, vývoj počítačů, historie počítačů, osobnosti informačních technologií, osobnosti komunikačních technologií.

Keywords

Biographical databases; personnel databases; the development of computers, computer history; personalities information technology; personalities communication technologies.

Obsah

Předmluva	7
Úvod.....	8
1 Metodika výběru a zpracování zdrojů	9
1.1 Uložení projektu.....	10
2 Zdroje.....	12
2.1 Hlavní zdroje.....	12
2.1.1 The History of Computing Project.....	13
2.1.2 WIKIPEDIE.....	18
2.1.3 Encyklopedie COTO.JE.....	21
2.1.4 Databáze Marquis Who is Who	27
2.1.5 Scholar Universe.....	35
2.2 Vedlejší zdroje	40
2.2.1 Amatérské radio: časopis pro elektroniky a radioamatéry.....	40
2.2.2 Český rozhlas	41
2.2.3 Historie výpočetní techniky v Československu	41
2.2.4 History of Computers and Computing.....	41
2.2.5 International Data Group	42
2.2.6 Institut intermédií.....	43
2.2.7 John Ludwig von Neumann	43
2.2.8 Kalendárium.....	44
2.2.9 Liam Alexander	44
2.2.10 Marketing in Progress	44
2.2.11 Monterey Bay Aquarium Research Institute	44
2.2.12 Navajo	45
2.2.13 NCF CISE Education Innovation Pages	46
2.2.14 NDR-NKC	46
2.2.15 Počítačová revolúcia	46
2.2.16 Racki'05	46
2.2.17 Science & Society Picture Library.....	47
2.2.18 Slavní matematici, fyzici a vynálezci	47
2.2.19 The MacTutor History of Mathematics archive	47
2.2.20 The William and Flora Hewlett Foundation	47

2.3	Odkazy	48
3	Projekt.....	49
3.1	Výběr profilů.....	49
3.2	Osobnosti.....	50
3.3	Struktura profilů	52
3.4	Ukázka profilů.....	54
3.4.1	Blaise Pascal	54
3.4.2	Hraběnka Augusta Ada King neboli Ada Lovelace.....	60
3.4.3	Antonín Svoboda	64
3.4.4	Claude Elwood Shannon.....	70
4	Závěr	74
5	Seznam použité literatury	76
6	Seznam obrázků.....	80
7	Seznam tabulek	80

Předmluva

Práce se skládá z praktické a teoretické části. Nejdříve jsem musela vytvořit projekt, sloužící jako podklad pro psaní práce. Obsahuje profily osob tvořené jejich životopisy a odkazy na literaturu, jejich vynálezy, praktické ukázky, rozhovory apod. Projekt má sloužit jako e-learningová pomůcka pro studenty Vyšší odborné školy informačních studií v Praze (dále jen VOŠIS), na jejímž školním moodlu (softwarový program) bude zpřístupněn. Sama bakalářská práce je o tvorbě projektu a jeho zhotovování. Jednotlivé profily osob jsou součástí přílohy na CD disku.

Při zpracování informací jsem vycházela z webových stránek, databází a knih.

Práce obsahuje kromě úvodu a závěru další tři kapitoly.

První je metodika výběru a zpracování zdrojů. Součástí je zmínka o uložení projektu.

Druhá kapitola je analyzování jednotlivých zdrojů, které dělím na hlavní, vedlejší a nepoužité odkazy, které slouží jako další zdroj informací. Po popisu hlavních zdrojů jsem pro ně vytvořila shrnující tabulku pro lepší přehlednost.

Třetí kapitola je o samotném projektu, kde se zabývám výběrem osob. Celkové profily jsem následně si rozdělila na hlavní a vedlejší. Hlavní jsou kompletně zpracovány a vedlejší slouží jako zmínka o konkrétním člověku. Popisuji, jakou strukturu jsem použila pro hlavní profily. Zvolila jsem si konkrétní body, podle kterých jsem jednotlivé osoby zpracovávala. Pro lepší představu jsem zařadila čtyři ukázky z projektu na konci této kapitoly. Použitou literaturu jsem citovala podle normy ISO 690, resp. ISO 690-2 a citační styl jsem si vybrala Harvardský (citování pomocí prvního údaje záznamu a data vydání). Text obsahuje obrázky a tabulky, jejichž celkový přehled je uveden na konci práce a poznámky pod čarou, mající vysvětlit zmiňované pojmy.

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce, paní PhDr. Heleně Kučerové, za trpělivost a cenné rady s konzultováním práce.

Úvod

Budoucnost se odvíjí od minulosti. To také platí pro vývoj v oblasti informačních a komunikačních technologií. Na čem staví obor budoucnosti a jakými vynálezy se probíjel do dnešní podoby? Na zvolenou otázku jsem se snažila ve vytvořeném projektu nalézt odpověď. Cílem projektu bylo ukázat na jednotlivé kroky lidí, kteří se významně podíleli na rozvoji moderních počítačů. Vybraný projekt obsahuje výčet nejvýznamnějších 38 osobností a popisuje životy těchto osobností dle zvolené struktury. Mezi nejdůležitější informace v jejich profilech pak patří zejména jejich myšlenky či vynálezy, které přispěly k rozvoji výpočetní techniky.

Způsob profilování je vysvětlen ve třetí kapitole. Zpracovaný projekt je součástí práce jako příloha uložená na CD disku a na školním moodlu VOŠISu. Bakalářská práce je zaměřena na analýze a výběru čerpaných zdrojů pro výsledný projekt. Zvolené informační prameny dělím na čerpanou literaturu a nečerpané odkazy.

Hlavním vodítkem mé bakalářské práce, kromě tištěných knih, byly webové stránky projektu The History of Computing Projekt. Pro inspiraci možné vize vzhledu projektu mi posloužila encyklopedie Wikipedie. Jejich vizí je sice být nejrozšířenější celosvětovou encyklopedií, ale hlavním cílem projektu je, aby sloužil zájemcům ze školy a okolí pro základní seznámení s významnými osobnostmi informační a komunikační společnosti. Myšlenka encyklopedií založených na principu Wikipedie se mi ale líbí. Informace v těchto zdrojích vytvářejí lidé, kteří musí mít vytvořený účet. Tím se hlídá, zda se píšou články, které jsou zavádějící, vulgární a mohly by poškodit jméno encyklopedie, nebo články, jež přispívají k rozvoji encyklopedie. Zajímavostí je, že lidé mohou libovolně upravovat hesla. Pokud dojde k chybě v hesle a je nutné ho odstranit, nemusí se dát pryč celé heslo, ale jen jeho nynější verze. Encyklopedie totiž obsahuje tzv. „verzování“ neboli správu verzí, sloužící k navrácení se ke starší verzi napsaného hesla, jak jsem zmiňovala v předchozí větě. Správu verzí mnou psaný projekt neobsahuje vzhledem k jeho technické realizaci. Pokud by se projekt stal součástí většího konceptu, mohl by se zpracovávat přes server, jehož technologické zpracování by umožnilo širší a hlubší zpracování řešeného projektu. Předpokladem je, že se najde osoba s myšlenkou vytvořit velký projekt a nynější rozšířit. Cílem mé práce není vytvoření velkého projektu, ale pouze vytvoření pomůcky, která snadno bude dostupná široké veřejnosti.

1 Metodika výběru a zpracování zdrojů

Než jsem začala pracovat s konkrétními databázemi, zkoušela jsem je hledat při zadávání slov jako „databáze; databáze a životopisy, životopisné databáze, biografické databáze“ apod. Tyto pokusy většinou vedly ke zkresleným výsledkům. Pokud jsem objevila nějaké databáze, které se zabývají hlavně životopisy osob, nebyly co do obsahu účelné, aby posloužily pro mou práci.

Po hlubším zkoumání jsem objevila, že takovéto databáze není snadné najít. Jsou součástí webových stránek firem či institucí, kdy člověk musí znát konkrétní odkazující adresu. Většina z nich umožňuje poskytnutí informací až po registraci nebo uhrazení poplatku. K dispozici je pouze stručná informace, že existuje personální databáze a je uložena na nepřístupných serverech. Tyto servery jsou přístupné v rámci placených programů, specializovaných institucí apod. Tyto zdroje totiž obsahují citlivé informace, jež jsou dle zákona o ochraně osobních údajů [Česko, 2000] veřejnosti přístupné. Mezi nepřístupné informace lze zařadit data bank, obchodních společností i knihoven apod. Podle analýzy a třídění programu LexiBot¹ se jich nachází na internetu kolem 2%.

Jako prvotní zdroje mi byly doporučené stránky Biography Master Index², History of the IEEE³, databáze Marquis Who is Who a kniha Historie výpočetní techniky. Doporučené elektronické zdroje jsem pro tvoření profilů nakonec nepoužila, ale obsahují zajímavé informace, tak alespoň je uvádím jako odkaz.

¹ Program LexiBot vymyslela americká společnost Bright Planet Corporation, která vznikla roku 2000 a zjistila, že internet je rozdělen na povrchový (normálně přístupný) a skrytý či hluboký (až 450x větší než povrchový, obsahuje kvalitní informace) [Bratková, 2007]. Tyto informace nebylo možné registrovat klasickým systémem, proto byl vytvořen program LexiBot a následně byla udělána typologie, kde informace o lidech jsou označeny jako bílé a žluté stránky.

² Dostupné komerčně z centra Dialog <http://www.dialog.com>.

³ Institute of Electrical and Electronics Engineers a stránky jsou dostupné z http://www.ieee.org/web/aboutus/history_center/.

Knihy se pro mne stala velmi užitečným pomocníkem při orientaci v oboru výpočetní techniky a zejména v hledání osob související s tímto oborem. Je čtivá, zajímavá a v životě mě nenapadlo, že historie výpočetní techniky spadá až k dobám pravěku, kdy si člověk začal uvědomovat význam počtů. Pro orientaci, kolik člověk vlastní věcí, potravin, zvířat apod., si dělal zářezy na kostech nebo dřevěných tyčích, zvané lidově rampuše [Zelený, 2006]. Kniha popisuje vývoj počítačů od počátku po současnost. Poukazuje na tvůrce podílející se na postupném vzniku počítačových technologií. U nejvýznamnějších vědců jsou vypsány jejich životopisy. Dobrým vodítkem v knize je třináctá kapitola obsahující literaturu a odkazy na další knihy, webové stránky a instituce v tištěné i elektronické podobě.

Jak jsem popisovala výše, v úvodu této kapitoly, zadávání klíčových slov na internetu se mi nacházely jen irelevantní informace. Začala jsem tedy vyhledávat podle konkrétních jmen. Předpokladem byla znalost jmen vynálezců, vodítkem mi byla již zmiňovaná kniha Historie výpočetní techniky a přes ni důležitý odkaz na online projekt The History of Computer.

Kromě čtyř knih (pátá kniha doporučena přímo v projektu u profilu Alana Turinga je uvedena jako odkaz a nebylo z ní čerpáno), jsem pracovala se zdroji přístupnými přes internet. Celkově je těchto zdrojů padesát (pěťadvacet čerpaných zdrojů a pětadvacet nepoužitých odkazů). Pro lepší orientaci jsem zdroje rozdělila, podle hlediska užití, do tří skupin. Dělí se na hlavní (nejvíce používané), vedlejší (použití pro jeden až devět profilů) a nepoužité zdroje sloužící jako odkazy k doporučené literatuře.

Hlavní zdroje jsem důkladněji zanalyzovala, pro větší přehlednost jsem k nim na konci kapitoly 2.1 vytvořila shrnující tabulku. K hlavním zdrojům jsem připojila tři odkazy, z nichž jsem sice nečerpala, ale jsou vhodným příkladem zdrojů zabývajících se personálními údaji.

1.1 Uložení projektu

Konkrétní profily jsou součástí projektu „Osobnosti oboru informačních a komunikačních technologií“. Má sloužit jako e-learningová školní pomůcka, kterou vedou pedagogové VOŠISu. Projekt bude uložen na školním moodlu. Jako zmínku bych ráda uvedla, co to je moodle. Hlavně pro ty, kteří se s ním nikdy nesečkali.

Slovo moodle je akronymem slov Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment (Modulární objektově orientované dynamické prostředí pro výuku).

Moodle [čti můdl] je softwarový balíček pro tvorbu výukových systémů a elektronických kurzů na internetu. Jedná se o neustále se vyvíjející projekt, navržený na základě sociálně konstruktivistického přístupu ke vzdělávání [Moodle, c2009].

Jiná definice: „Moodle si můžeme představit jako virtuální školu se vším, co ke škole patří.“
[Váňová, 2009]

Moodle systémy jsou poskytovány zdarma, resp. patří mezi Open Source software. To znamená, že software můžeme používat, kopírovat, upravovat, pokud ho budeme poskytovat ostatním. Předpokladem je, že nebudeme měnit či odstraňovat původní údaje o licencích a autorských právech. Podrobnější informace o licenční politice jsou poskytovány na stránkách moodle.cz.

2 Zdroje

Jak jsem uvedla v první kapitole, vybrané zdroje jsem rozdělila do tří skupin. Hlavní, vedlejší a odkazy.

Než začnu s analýzou jednotlivých skupin a zdrojů, zmínila bych se o encyklopedii Wikipedii a důvodu, proč jsem ji vybrala k analyzování a zahrnula do hlavní skupiny. Podkladem této bakalářské práce, jak jsem už zmiňovala v úvodu a první kapitole, je vytvoření multimediálního projektu. Mým cílem je vytvořit profily lidí a hlavně u nich sestavit seznam odkazů na čerpanou nebo doporučenou literaturu, na videa, rozhovory apod. A zdárným příkladem takového zdroje, který obsahuje souhrn odkazů na další literaturu je i Wikipedie.

Sice encyklopedie nemá vyšší autoritu, která by ověřovala vhodnost článků, a ty zpracovávají lidé, které dané téma zajímá, a mohou i nemusí být odborníky. To je mínus pro spolehlivost údajů. Ale mým úkolem je hlavně poukázat na zdroje, které mají podobný charakter jako mnou vytvořený projekt. Encyklopedie je navíc čtivá a přehledná, člověk si může ujasnit pomocí ní některé informace. Osobně jsem z ní nejvíce používala obrázky. Má je ze všech zdrojů, které jsem k práci použila nejlepší kvalitu. A hlavně je důležitá pro další odkazy na literaturu, což podporuje multimediálnost projektu a o to se v práci snažím. Myslím si, že jako orientační vodítko sloužit může, zvláště pro ty, kteří se s osobnostmi informačních a komunikačních technologií nechtějí nebo nemohou hlouběji zabývat. Má práce má hlavně poukázat na zdroje, které existují a nabídnout je čtenáři. U konkrétních profilů jsem si informace srovnávala s dalšími zdroji, tedy příslušné odkazy z Wikipedie jsou správné.

2.1 Hlavní zdroje

Patří zde webové stránky The History of Computing Project, encyklopedie Wikipedie a tři příklady speciálních databází určených k personálním údajům. Jsou to databáze Marquis Who is Who, Scholar Universe a encyklopedie COTO.JE (obsahuje nejen personální hesla). Hlavní zdroje jsem analyzovala podle následujících bodů:

- charakteristika
- jazyk
- vlastník
- registrace
- vyhledávání

- záznamy
- struktura záznamů
- počet záznamů
- autorství záznamů
- zajímavosti, které jsou důležité, ale nešly zařadit do žádné zmiňované kategorie
- ukázka.

Po popisu bude pro lepší přehlednost a srovnání, udělaná shrnující tabulka. Celkem jich je pět.

2.1.1 The History of Computing Project

Charakteristika

Na úvodní stránce jsou ikonograficky označeny jednotlivé sekce a další informativní symboly jako email na tvůrce stránek, přehled (mapa) stránek, vyhledávat partnerské organizace, kterými je šest muzeí z různých států (Computermuseum a Bonami Game Computermuseum z Nizozemí, Kiev Computermuseum, Historia Komputera z Polska, PCMuseo z Mexika a The Core Memory z Litvy).

Cílem tohoto zdroje je podávání přesných informací z historie počítačů pro lidi z celého světa. Důraz je kladen na otevřený přístup k informacím v databázích, aby s nimi mohl kdokoliv spolupracovat.

Kořeny projektu sahají do Nizozemí roku 1986. V té době se historií počítačů nikdo příliš nezabýval. Každý se raději věnoval budoucnosti a rozvoji počítačů. Cornelius Robot tehdy nejdříve vytvořil čtyři stránky textu, jež sloužily jako úvod k počítačům. Projekt se začal následně rozrůstat. Informace se získávaly z různých zdrojů, dokonce i z časopisů pro děti a filmů. Knihy využívala hlavně muzea. Do roku 1993 sloužily knížky o počtu 50 stran spíše k přednáškám na školách. Od roku 1995 se knihy navýšily o 500 stran a přidaly se obrazové přílohy. Následně se knihy začaly prodávat na disketách a projekt byl nazván jako „chronologie počítačů“, který byl v nizozemštině [The History of Computing Project, 1997-].

Od roku 1997 se uvažovalo o zpřístupnění projektu přes internet. Několik kapitol bylo zveřejněno na stránkách Computermuseum (Nizozemí)⁴. Původní projekt byl obohacen o další části jako životopisy, hardware a referenční stránky. Projekt také změnil jméno na „historie projektu o počítačích“ [The History of Computing Project, 1997-]. Vzhledem k rozsáhlosti projektu se ukázalo, že jej nedokáže zvládat jen jeden člověk a v dubnu 2000 se zřídila nezisková nadace The History of Computing Foundation, která se o tento projekt stará. Nadace z roku 2000 byla založena v Nizozemí a na jejím vzniku se podíleli Cornelis Robot, Fannie de Boer a Jan Willem Jekel. Od roku 2002 vycházejí informace z historie výpočetní techniky na CD disku dodnes, která se mohou přes jejich internetový obchod koupit.

Jazyk

Stránky jsou psány anglicky, i když vznikly z podkladů psaných v Nizozemštině.

Vlastník

V roce 2000 nadaci založili Cornelis Robot, Fannie de Boer a Jan Willem Jekel. Od roku 2004 pracuje na stránkách čtrnáct lidí a kdokoliv jim může přispívat svými příspěvky, které se týkají historie počítačů.

Peníze na projekt získávají hlavně od společnosti „Robot in't Veld Formatie“, dále z nákupu jejich CD disků, plakátů, placených reklam, jež jsou umístěné na jejich stránkách a peněžními příspěvky od dárců.

Registrace

Stránky se poskytují přes Open Content Licence a jsou volně přístupné. Pokud někdo použije informace z těchto stránek, chtějí, aby byly uvedeny v citacích jako zdrojový dokument.

⁴ <http://www.computermuseum.nl/>

Vyhledávání

Stránky jsou rozdělené do několika částí. Nejsou dokončené v důsledku omezených zdrojů (např. o historii počítačů z oblastí jako Rusko, Čína, Afrika a jižní Amerika se skoro nic neví). Je potřeba zpracovat stále velké množství životopisů a stránky se příliš často neaktualizují (předposlední aktualizace byla 17. března 2010 a poslední 25. března 2011⁵).

Pod odkazem na mapu stránek se nachází docela důležitý odkaz „Jak používat tento web“, kde se také nacházejí značky zahrnuté na webu a vysvětlení jejich symboliky.

Stránky jsou děleny do několika skupin. Jsou jimi: hardware, životopisy počítačových průkopníků, software, informace o ICT společnostech, časová osa, referenční rejstřík (index) a odkaz na e-shop, pro prodej propagačních materiálů a CD disků s projektem.

Všechny části po rozkliknutí obsahují další odkazy seřazené v abecedním pořadí.

Záznamy

Hardware

Tato sekce obsahuje výčet záznamů, které se pojí s hardwarem. Ať už jedná o stroje, které se mohou brát jako „prapočítače“ nebo se jedná o vynálezy, které daly záminku pro vývoj hardwaru tak, jak ho známe dnes.

Životopisy počítačových průkopníků

V důsledku velkého počtu osob, se seznam s výčtem jejich jmen dělí abecedně na dvě části. První část obsahuje jména z abecedního rozsahu A - J, druhý pak tvoří jeho doplněk. Jméno konkrétní osoby slouží jako odkaz na její biografii. Pokud biografie není dostupná, je odkaz neaktivní a ke zpracování dojde v budoucnosti. Jednotlivé životopisy se v rámci konkrétního záznamu dělí na různé úseky, které jsou variabilní. U záznamů chtějí tvůrci, aby jednotlivé profily osob obsahovaly odpovědi na otázky: jaký měli vliv na výpočetní techniku; jestli by počítače byly dnes, kde jsou, kdyby dotyčný vynález nebyl vymyšlen či sestrojen; jestli je daný stroj prvenstvím vědce nebo vynález vymyslel někdo jiný a další otázky.

⁵ Zjištěno dne 27. 11. 2010 pro předposlední aktualizaci a 28. 3 2011 pro poslední.

Software

Obsahuje, včetně úvodního seznámení do problematiky softwaru, sekce např. operační systémy, komerční software, programovací jazyky, expertní systémy, umělá inteligence a další.

ICT společnosti

Nachází se zde kolem 92 názvů firem zaměřené na počítače. Sekce není dodělaná. Jen malá část odkazů je funkční např. Apple, Atari, Epson, Hewlett a Packard, IBM, Intel, Microsoft, Sun Microsystems a další.

Časová osa

Poskytuje chronologické záznamy, jež jsou spjaty s vývojem výpočetní techniky. Zachyceno je časové období od 300 000 let před naším letopočtem do současnosti.

Referenční rejstřík

V referenčním rejstříku jsou zahrnuty důležité odkazy, které se týkají projektu a další zajímavosti.

Struktura záznamů

Struktura záznamů byla popsána výše, viz „Životopisy počítačových průkopníků“. Doplnila bych, že většina záznamů obsahuje také fotografii osoby, datum narození a úmrtí. Záznamy mohou obsahovat výroky popisovaných osob, fotografie jejich vynálezů popř. odkaz na tyto vynálezy. Dále může být uvedena chronologie průkopnickova života, jeho publikace a další zajímavosti.

Počet záznamů⁶

Autoři vytvořili seznam osob, který se neustále doplňuje. Celkový seznam obsahuje kolem 422 jmen a z toho je kolem 191 zpracováno.

⁶ Zjištěno ke dni 16. 5. 2011.

Autorství záznamů

Profily vytvářela skupina lidí, kteří jsou nadšení historickými osobnostmi informační společnosti. Mezi autory profilů se řadí Cornelis Robot, Fannie de Boer a Jan Willem Jekel a dalších jedenáct lidí z Mexika, Francie, USA, Polska a Nizozemí. Čerpali informace z různých zdrojů, radili se s odborníky z daných oblastí a vytvořili takovou pomůcku, kterou může kdokoliv využít pro své účely nebo pro zábavu.

Ukázka

George Boole

Nov 2, 1815 - Dec 8, 1864, Lincoln, England

principal papers

hardware

software

keywords

see also

related subjects

Achievement

George Boole laid the groundwork for what we know today as Information Theory through the publication of his masterpiece, *An Investigation of the laws of Thought, on which are founded the Mathematical Theories of Logic and Probabilities*. In this work, published when the author was 39, Boole reduced logic to an extremely simple type of algebra, in which 'reasoning' is carried out through manipulating formulas simpler than those used in second-year traditional algebra. His theory of logic, which recognizes three basic operations - AND, OR and NOT - was to become germane to the development of telephone circuit switching and the design of electronic computers.

Biography

Chronology

Honors and awards

Obrázek 1: Ukázka profilu George Boole [Zdroj: www.thcop.net]

Čerpané osobnosti: John Napier, Joost Buergi, William Oughtred, Henry Briggs, Blaise Pascal, Charles Xavier Thomas de Colmar-stroj, Charles Babbage, Hraběnka Augusta Ada King neboli Ada Lovelace, George S. Boole, Howard Aiken, Konrad Zuse, Alan Mathison Turing, Claudie Elwood Shannon, John Prosper Eckert.

2.1.2 WIKIPEDIE

Charakteristika

Vícejazyčná internetová encyklopedie s tzv. otevřeným obsahem (registrovaní lidé mohou editovat články). Vznikla 15. ledna 2001. Byla nejdříve doplňkem encyklopedii Nupedia, do které přispívali jen odborníci.

Slovo wikipedie vzniklo ze slov wiki (havajsky „rychlý“ slovo bylo použito pro význam „rychle cokoliv opravit“) a encyklopedie. Nevýhodou otevřenosti může být nepřesnost termínů. Neexistuje autorita, která by obsah stránek korigovala a zajišťovala jejich přesnost.

Používá software MediaWiki (třetí typ ve vývoji softwaru wikipedie), působící na více jak 170 serverech, které jsou umístěny na Floridě (USA) a dalších třech místech na světě. Tyto servery jsou složeny v cluster⁷. Mezi softwarové pomůcky pro usnadnění práce lze zařadit Wikipedia Extension působící v prohlížeči Mozilla Firefox nebo pro snadnější editaci nebo nástroj WikiBhasha pro jednodušší tvorbu článků pomocí překladu z anglické verze do jiných jazyků [Wikipedie, 2002].

Jazyk

Encyklopedie má přes 250 jazykových mutací. Nejrozsáhlejší je anglická (26% celkového počtu článků Wikipedie), německá (9%), francouzská (7%), polská a japonská (5%) [Wikipedie, 2002].

Vlastník

Zakladateli jsou Jimmy Wales (internetový podnikatel) a Larry Sanger (filozof a informatik), který ale z projektu brzy odešel. Jimmy Wales založil 20. června 2003 neziskovou nadaci Wikimedia. Veškerá vlastnická a autorská práva Wikipedie a její projekty převedl na Wikimedii.

Registrace

Encyklopedii může kdokoliv využívat, je zdarma. Samozřejmostí je respektování citační etiky, proto bychom ji měli uvést ve zdrojích citované literatury.

⁷ cluster jsou volně vázané PC, které navzájem spolupracují a působí jako jeden [Wikipedie, 2002]

Vyhledávání

Vyhledávat lze přes okno v pravém rohu nebo listováním podle kategorií a tematických portálů. Na výběr jsou další podkategorie, přes které se postupným nořením do dalších podkategorií, dostaneme až na chtěný článek.

Hlavní kategorie na česky psané Wikipedii jsou přírodní vědy, humanitní a společenské vědy, znalosti a technika, kultura a společnost a poslední jsou jiné rejstříky (seznamy, kalendáře, staletí a roky apod.). Mezi tematické portály patří geografie, věda, historie, umění, náboženství, doprava, sport, příroda a ostatní.

U vyhledávacího okna je výběr z oborů jako kultura, geografie, historie, matematika, lidé, filozofie, věda, společnost a technologie.

Záznamy

Jedná-li se o jedinečný výraz popřípadě na hledané slovo, byl napsán pouze jeden článek, při vyhledávání se nám okamžitě zobrazí. Pokud heslo není specifikováno, zobrazí se nám možnost dalšího členění, přes které se dostaneme až k hledanému článku.

Struktura záznamů

Každý článek by měl obsahovat infobox. Ten představuje standardizovanou informační tabulku [Wikipedie, 2002]. Úkolem infoboxu je zajištění jednotného přehledu důležitých údajů. Nejčastěji se řadí na pravou stranu textu. U infoboxu bývá často zařazen i obrázek, pokud ho daný text obsahuje.

Článek by měl obsahovat úvod a vlastní text, který se člení na sekce a podsekce. Pokud chceme konkrétní termíny vysvětlit nebo odkázat na související literaturu, zadáme je jako hypertextové odkazy.

V závěrečné části se nacházejí použitá literatura, reference, související články, externí odkazy a na konci je seznam kategorií. Článek může také obsahovat odkazy v jiném jazyce.

Počet záznamů⁸

Obsahuje velké množství článků. U každé jazykové mutace, na úvodní stránce je vypsán počet článků. Celkový počet článků ke zhlédnutí není. V češtině je 195 027, v angličtině 3 637 456, v němčině 1 230 699, ve francouzštině 1 104 674 článků.

⁸ Zjištěno ke dni 16. 5. 2011.

Jednotlivé jazyky jsou rozděleny na vstupním mnohojazyčném portálu podle množství článků, kategorie jsou 100 000 a více, 10 000 a více, 1000 a více, 100 a více. Přes odkaz „jiné jazyky“ je kompletní seznam jazyků a jejich počet článků.

Autorství záznamů

Autorem je kdokoliv, kdo je přihlášený k portálu a vytváří nebo upravuje záznamy. Pokud chceme znát konkrétní osobu k danému článku, podíváme se na odkaz „zobrazit historii“. Nachází se v horní části po pravé straně vedle hledacího okénka.

Zajímavosti

Česká verze vznikla 3. května 2002.

Sesterské projekty Wikipedie, které vlastní Wikimedia Foundation:

Wikislovník – výkladový slovník a tezaurus

Wikizdroje – úložiště volných dokumentů

Wikimedia Commons – sbírka multimediálních souborů ke sdílení

Wikizprávy – otevřené zpravodajství

Wikicitáty – sbírka citátů

Wikiknihy – volně dostupné knihy a manuály

Wikiverzita – volně dostupné vzdělání

Wikidruhy – adresář biologických druhů

Meta-Wiki – koordinace všech projektů Wikimedia

[Wikipedie, 2002].

Ukázka

Vint Cerf

(Přesměřováno z Vinton Gray Cerf)

Vinton Gray Cerf (* 23. června 1943 New Haven) je americký informatik, který je označován za „otce internetu“. Společně s **Bobem Kahnem** totiž vytvořil komunikační protokol TCP/IP, na kterém je dnes celosvětová síť vystavěna.

Roku 2004 dostal Turingovu cenu. Od roku 2005 pracuje ve společnosti Google jako viceprezident a technologický evangelista.

V současné době se zabývá budováním tzv. meziplanetárního internetu.

„Na čem opravdu dělám přímo já, to je meziplanetární internet. O to se opravdu zajímám a jsem za to také zodpovědný. Zní to jako sci-fi, ale jde o reálný výzkum. Jak víte, v posledních čtyřiceti letech vysíláme vesmírné lodi po sluneční soustavě, a to jak NASA, tak i Evropa. A vidíme, že je potřeba, aby mezi sebou například sondy, družice a pozemní stanice lépe komunikovaly. A je jasné, že budeme potřebovat velkou přenosovou kapacitu. Snažíme se řešit problémy raději obecnou cestou, než případ od případu, jak tomu bylo doposud. A tady se právě může uplatnit meziplanetární internet - jako univerzální platforma pro komunikaci“, nechal se slyšet při své návštěvě v Praze.

Externí odkazy

[editovat]

- Vinton Cerf (rozhovor z cyklu České televize "Na plovárně") - video on-line v archivu ČT

Tento biografický článek je příliš stručný nebo neobsahuje důležité informace. Pomozte Wikipedii tím, že jej vhodně rozšíříte.

Vinton Gray Cerf

Vinton Gray Cerf (2010)

Narození	23. června 1943 (67 let) New Haven, Connecticut, USA
Povolání	informatik
Zaměstnavatel	Google
Znám jako	tvůrce TCP/IP

Čerpané osobnosti: Joost Buergi, William Oughtred, Wilhelm Schickard, Blaise Pascal, Charles Xavier Thomas de Colmar, Charles Babbage, Amédée Mannheim, Herman Hollerith, Vannever Bush, John von Neumann, David Packard, William Redington Hewlett, Vinton Cerf, Grace Murray Hopper, Antonín Svoboda, Claude Elwood Shannon, Charles Bachman, John G. Kemeny, Thomas E. Kurtz

2.1.3 Encyklopedie COTO.JE

Charakteristika

Projekt, který si vzal do názvu typickou dětskou otázku. Podstatu projektu je získání informací z libovolného oboru během pár vteřin. Jedná se o všeobecnou elektronickou encyklopedii neboli naučný slovník. V elektronické podobě je od roku 2002 [Živě, c1996]. Jejím cílem je, stát se „knihovnou informací“, jak udávají na svých stránkách [COTO.JE, 2002].

Informace jsou vyhledávány z fulltextového vyhledávání a třech českých encyklopedií:

Ottův slovník naučný a Ottův slovník naučný nové doby

Malá československá encyklopedie

Universum

Ottův slovník naučný

Obsahuje 185 000 hesel/150 000, 6 000 obrázků a cca 30 000 odkazů v rámci encyklopedie. Ve své době to bylo největší české dílo a zároveň jedna z největších světových encyklopedií. Skládala se z osmadvaceti dílů (sedmadvacet dílů obsahuje hesla a poslední díl doplňky). Na vytváření hesel pracovalo 1086 odborníků a zaměřená jsou na oblast českých národních dějin a kultury slovanských národů. K nejcennějším patří hesla historická, literární, filozofická a hesla historického místopisu [COTO.JE, 2002]. Některá hesla jsou ale přespříliš dlouhá např. František Palacký a jeho oblast přírodních věd, kde jeho obsah je pro dnešní dobu už zastaralý. Roku 1916, kdy zemřel Jan Otta, se nakladatelství přeměnilo na akciovou společnost a od roku 1930 začala slovník vycházet pod názvem Ottův slovník naučný nové doby.

Ottův slovník naučný nové doby

Obsahuje 58 000 hesel, 5 000 obrázků (černobílé). Skládá se z dvanácti knih, kdy jeden díl je tvořen dvěma svazky. Knihy vycházely od roku 1930 do 1943, během této doby původní nakladatel zkrachoval a vydávání přešlo pod společnost Novina. Slovník obsahuje hlavně nová hesla s označením symbolu hvězdičky. Tím je zajištěno rozlišení nových a starých hesel. Některá stará hesla byla doplněna a jsou bez hvězdičky. Podrobně jsou rozepsaná hesla z doby od první světové války do konce 30. let.

Malá československá encyklopedie

Obsahuje 110 000 hesel, 11 000 černobílých a 2 000 barevných obrázků, má jednoduchou oborovou strukturu. Encyklopedii tvoří šest svazků. Vydalo ji nakladatelství ACADEMIA během let 1984 až 1987. Na vytváření encyklopedie se podílelo 60 pracovníků a přes 1000 externích odborníků. Obsahuje historické, statistické a jiné tabulky, které jsou umístěny přímo v textu. Dále obsahuje systém odkazů, ilustrace a barevné přílohy. Zajímavostí je, že některé osoby, které nevyhovovaly totalitnímu režimu, zde nejsou uvedeny a poslední díl z roku 1988 má dokonce zaktualizované informace o stavu z léta 1987.

Universum

Encyklopedie Universum je společným projektem společností Odeon (Knižní klub) a AION CS [COTO.JE, 2002].

Obsahuje 150 000 hesel, 20 000 obrázků, ilustrací, map, grafů a fotografií a 2 000 speciálně vybraných odkazů přes internet (skrz databázi).

V kodexové podobě se skládá z deseti knih (7000 stran). Encyklopedie se vyskytuje v jak knižní podobě, tak i na CD discích a online. Data jsou aktualizovaná každé tři měsíce.

Vznikla z podkladů německého originálu Das Bertelsman Lexikon doplněného hesly českého, evropského a východoevropského charakteru [COTO.JE, 2002], pracovalo na ni přes 800 českých a zahraničních odborníků. Vydalo ji nakladatelství Odeon společnosti Euromedia Group, která je majetkem mediálního koncernu Bertelsman.

Nejvíce jsou zastoupena hesla z německé oblasti (životopisy, reálie, charakteristika firem nejen německých). Obsahuje i latinské citáty, má dobře zpracovanou oblast umění jako hudba, filmy, jména herců, režisérů, oblast ekonomie a práva s orientací na Evropskou Unii.

U českých odkazů, hlavně u životopisů z oblasti historie a umění z let 60. až 80. 20. století, nejsou informace kompletní a hodně jich končí rokem 1948 nebo 1945. Chybějící informace se dají dohledat přes Malou československou encyklopedii.

Jazyk

Používaný jazyk je čeština.

Vlastník

Autoři projektu jsou společnosti AionCS a Globe Internet.

Partneři projektu jsou Euromedia group (vydavatel encyklopedie Universum), Microsoft Česká republika (dodavatel operačního systému a databáze pro spuštění encyklopedie), Empyreum (dodavatel aplikace Empyreum Fulltext) a Knihovna Akademie věd (odborný garant).

Webhosting a správu serverů zajišťuje služba SERVERY.CZ od společnosti Globe Internet.

Registrace

Pro zhlédnutí plných hesel je nutná registrace. Pokud uživatel není zaregistrován, může hledat pouze v jednoduchém vyhledávání a procházet si jednotlivé odkazy o počtu maximálně pětadvaceti slov. Výjimkou je zkušební test (registrace zdarma), kdy uživatel má možnost pracovat s pětadvaceti plnými hesly po dobu jednoho týdne. Lze tuto nabídku využít jen jednou z konkrétního PC.

Jsou různé typy registrací. Cena se odvíjí podle počtu požadovaných hesel a času platnosti. Heslo je také možné zakoupit přes telefon, posláním SMS (prozatím pro uživatele T-Mobile).

Vyhledávání

Způsoby: jednoduché, složené a listování po svazcích.

Pro snadnější orientaci každá z encyklopedií má svou barvu a u výsledků je symbol „plus“ s barvou dané encyklopedie. Maximální počet výsledků je 128 záznamů. Obrazové přílohy se otvírají v novém okně, pokud klikneme na daný obrázek. Zavřou se při opětovném kliknutí. U encyklopedie Universum se mohou vyskytovat odkazy na webové stránky.

Při hledání bychom měli být co nejkonkrétnější, např. místo obecného výrazu "houby" raději zadat "hřib pravý", dále vynechávat spojky a předložky. Při vyhledávání konkrétní osobnosti je nejlepší zadávat celé jméno, ne jen příjmení. Při listování v konkrétních encyklopediích pro historické reálie je vhodná Ottova a Malá československá encyklopedie. Pro hledání aktuálních informací je vhodné použít encyklopedii Universum. Nejvíce výsledků vyhledávání se získá kombinací všech tří encyklopedií.

Hledání na českém internetu je automaticky aktivováno u všech způsobů vyhledávání.

Jednoduché vyhledávání

Primárně nastaveno, mohou s ním pracovat i neregistrovaní. Do příslušného pole se zadá slovo minimálně se třemi znaky, jinak výrazy kvůli velkému množství nebudou vyhledávány. Po pravé straně vyhledávacího okénka jsou k výběru i pole daných encyklopedií.

Složené vyhledávání

Pod oknem jednoduchého dotazu se po přihlášení objeví odkaz na „složený dotaz“, na jehož kliknutí se objeví se nové okno k zadávání klíčových slov. Pro oddělení od dalších slov se používají čárky. Je možné si vybrat hledání ze dvou typů „hledat v plných textech hesel“ nebo „hledat pouze v názvech hesel“ a omezit výběrem ze tří encyklopedií (buď jednu, dvě nebo všechny tři). Složené vyhledávání obsahuje všechny funkce jako jednoduché s tím, že blíže určuje náš dotaz.

Listování po svazcích

Možné je vyhledávat v konkrétních encyklopediích. Vyhledávání je založeno na způsobu prohledávání v rejstříku. Když se klikne na požadovanou encyklopedii, zobrazí se základní nabídka svazků s omezenými počátečními a koncovými hesly. Stačí vybírat požadované rozmezí tak dlouho, dokud se nezobrazí jednotlivá hesla.

Záznamy

Automaticky se hesla vyhledávají ze všech zdrojů, můžeme je omezit konkrétním výběrem databáze. Jako první vidíme hesla z nadpisů „vyhledávání v nadpisech“ a až po nich výsledky v textu „vyhledávání ve fulltextu“.

Konkrétní heslo se zobrazí jen o počtu pětadvaceti slov, pokud je delší, nachází se pod textem procentuální vyjádření, kolik textu ještě zbývá načíst. K prohlédnutí úplného hesla je potřeba registrace. Dále i pro neregistrované mohou být u hesel malé náhledy obrazových příloh, pokud jsou k dispozici.

Struktura záznamů

Každý záznam obsahuje jméno zdroje, z kterého byl použit. Dále u záznamu je celý název výrazu a pod ním se nachází jeho vysvětlení. Pokud je heslo delší než pětadvacet slov a máme dostatek kreditů, můžeme si kliknout na jeho pokračování. Pokud daný termín obsahuje i obrázky a tabulky, pak jsou v minimalizované podobě zobrazeny. Náhledy těchto objektů je možné získat po najetí kurzorem na jejich zmenšenou ikonu. Heslo může zobrazit i další témata, která s ním souvisí. K prohlédnutí jsem si vybrala krátký záznam jednoho ze známých průkopníků moderních počítačů, kterým je Alan Mathison Turing (viz. ukázka).

Počet záznamů⁹

Celá databáze obsahuje kolem půl milionu hesel (přesné množství není uvedeno) a skoro 30 tisíc (barevných a černobílých) obrázků, mnohé z nich jsou unikátní rytiny. Jedná se o hesla vzata z 56 svazků původních tištěných encyklopedií. Bohužel se mi nepodařilo zjistit, kolik je personálních záznamů.

Autorství záznamů

Autorství jednotlivých hesel také není možné zjistit. Na encyklopediích pracovalo velké množství autorů a odborníků. Encyklopedie je tak kolektivní prací.

Zajímavosti

Je možné si stránky prohlížet přes kapesní počítače, instalace probíhá přes doménu „pda.cotoje.cz“.

Encyklopedie má zvýhodněný přístup „Educational“ pro školy. Ceny jsou levnější než pro ostatní uživatele. V dnešní době využívá přístup 1469¹⁰ škol. Encyklopedie byla také zařazena mezi výukové softwary do "Seznamu registrovaného softwaru" uveřejněného na webových stránkách MŠMT.

Vybraná hesla si registrovaní uživatelé mohou posílat na email nebo tisknout.

Při nalezení plného hesla je možné jej uložit na seznam rešerší a ten si pak stáhnout do počítače. Člověk tak s ním může pracovat, aniž by byl připojen k internetu nebo k databázi.

Pro obohacení mají na úvodní stránce kromě klasického data i židovský a čínský rok, kdo má ten den svátek a kolik je výročí narození a úmrtí daného dne, ukázky hesel a nejvyhledávanější výrazy.

⁹ Zjištěno ke dni 16. 5. 2011.

¹⁰ Zjištěno ke dni 16. 5. 2011.

Ukázka

The screenshot shows the search results for the term 'turing' on the COTO.JE website. The search bar contains 'turing' and shows 4 results. The results are categorized into 'Vyhledávání v nadpisech' (Search in titles) and 'Vyhledávání ve fulltextu' (Search in full text). The first result is 'Turing Alan Mathison [tjúring]' and the second is 'Turing Alan Mathison [tjú-]'. The full text search results include 'Turingův stroj (počítač)' and 'Turingův test'. A search bar at the bottom allows for a new search, with options to search on Otto, MCSE, and Universum. The right side of the page shows the title 'Titulní stránka' and the source 'Malá Československá encyklopedie'. The main entry for 'Turing Alan Mathison [tjú-]' provides a biographical summary: '23. 6. 1912 až 7. 6. 1954, brit. matematik a logik; zabýval se teorií automatů. Autor teorie počítačového stroje řízeného algoritmy, tzv. Turingova stroje, který byl vzorem pro řešení četných prvků pozdějších počítačů.' Below the entry are logos for 'aion', 'active24', 'Microsoft', 'EMPYREUM', and 'UNIVERSUM'.

Obrázek 2: Ukázka záznamu z encyklopedie COTO.JE [Zdroj: www.cotoje.cz]

2.1.4 Databáze Marquis Who is Who

Charakteristika

Dnešní online databáze, vznikla původně jako tištěná databáze, kterou založil Albert Nelson Marquis, v roce 1899. Vychází v kodexové podobě i dodnes. Název publikace se skládá z počátečního názvu „Who is Who/Kdo je kdo¹¹“, který je pro všechny knihy stejný a dalšího určujícího názvu. Názvy konkrétních publikací jsou:

Who's Who Among Human Services Professionals (Kdo je kdo profesionál mezilidskými službami)

Who's Who in Advertising (Kdo je kdo v reklamě)

Who's Who in America (Kdo je kdo v Americe)

Who's Who in American Education (Kdo je kdo v americkém školství)

Who's Who in American Law (Kdo je kdo v americkém právu)

Who's Who in American Nursing (Kdo je kdo v americkém ošetřovatelství)

Who's Who in Entertainment (Kdo je kdo v kategorii zábava)

Who's Who in Finance and Industry (Kdo je kdo v oblasti financí a průmyslu)

¹¹ Do závorek k anglickým výrazům jsem přidala i české přeložené termíny.

Who's Who in Medicine and Healthcare (Kdo je kdo v lékařství a zdravotnictví)

Who's Who in Religion (Kdo je kdo v náboženství)

Who's Who in Science and Engineering (Kdo je kdo ve vědě a technice)

Who's Who in the East (Kdo je kdo na východě)

Who's Who in the Midwest (Kdo je kdo na středozápadě)

Who's Who in the South and Southwest (Kdo je kdo na jihu a jihozápadě)

Who's Who in the West (Kdo je kdo na západě)

Who's Who in the World (Kdo je kdo ve světě)

Who's Who of American Women (Kdo je kdo z amerických žen)

Who's Who of Emerging Leaders in America (Kdo je kdo lídry v rozvíjející se Americe)

Who Was Who (Kdo byl kdo)

Databáze obsahuje životopisy známých osobností z celého světa [Marquis Who's Who, 1985a-]. Obsahuje životopisy jak žijících, tak i zemřelých lidí. V elektronické podobě vychází od roku 1985.

Jazyk

Databáze je v anglickém jazyce.

Vlastník

Databáze patří pod společnost Reed Publishing (Nizozemí).

Registrace

Pokud budeme chtít pracovat s databází, vyhledávat v ní záznamy, je nutná registrace. K prohlédnutí je zobrazen jeden životopis zdarma. Uvedla jsem jej jako ukázkou v této práci spolu s dalším příkladem. Jeden životopis pochází z rozhraní firmy Dialog a druhý životopis je z domovské stránky databáze. Předplatné je poskytované na jeden rok. Zákazník tak získá přístup ke všem životopisům, které jsou v databázi přístupné od roku 1985. K tomu má zákazník má přístup do historické databáze Kdo byl kdo.

Vyhledávání

Databáze má jednoduché a cílené vyhledávání podle jména a dalších různých kritérií, celkem jich je šestnáct. Můžeme vyhledávat podle jména, povolání, pohlaví, vzdělání, místa bydliště, adresy školy, rodiny, náboženské či politické příslušnosti, domácí nebo korespondenční adresy, dosažené kariéry, dosažených výsledků, občanské či politické činnosti nebo podle členství klubů či spolků.

Můžeme také vyhledávat pomocí selekčních polí z rejstříků. Databáze má několik rejstříků, vybrala jsem na ukázkou základní rejstřík. Jednotlivá pole jsou přeložená a uvedená v kulatých závorkách hned za anglickým výrazem.

Základní rejstřík

SEARCH SUFFIX (hledací přípona)	DISPLAY CODE (zobrazovací kód)	FIELD NAME (název pole)	INDEXING
None	None	All Basic Index Fields (všechna pole základního rejstříku)	<i>Word</i>
/BI	BI	Biographical Data from Free-Text records (životopisné údaje z volného textu)	<i>Word</i>
/CO	CO	Company Name (název společnosti)	<i>Word</i>
/DE	CE	Certification (osvědčení)	<i>Word & Phrase</i>
/DE	ON	Occupation Name (název povolání)	<i>Word & Phrase</i>
/DE	PO	Positions Held (nynější pozice)	<i>Word</i>
/DE	RI	Research Interests and Special Achievements (výzkumné zájmy a speciální úspěchy)	<i>Word</i>
/ID	AF	Political Religious Affiliations (politické, náboženské vztahy)	<i>Word</i>
/ID	CP	Civic/Political Activities (Občanské/politické aktivity)	<i>Word</i>
/ID	HA	Awards, Honors and Grants (Ceny, pocty a granty)	<i>Word</i>
/ID	ME	Professional Memberships (profesní členství)	<i>Word</i>
/NM	NM	Biographee Name and Alternate Name (životopisné a alternativní jméno)	<i>Word</i>
/TI	TI	Titles of Creative Works (názvy tvůrčích prací)	<i>Word</i>

Tabulka 1: Základní rejstřík databáze Marquis Who is Who [Zdroj: www.marquiswhoswho.com]

Záznamy

Přes domovské rozhraní databáze se zobrazí počet nalezených výsledků. Pod tímto rozhraním je uveden výčet jmen, které směřují na profil osobnosti. Každý záznam obsahuje informace o profesi, datu narození, místa pobytu a ceně jednoho profilu, pokud člověk není přihlášen.

Struktura záznamů

Záznamy přes jednotlivá rozhraní se mohou malinko lišit, např. přes firmu Dialog obsahují profily osob přírůstková čísla. Společné pro obě společnosti jsou selekční pole obsahující profesní, osobní, vzdělávací údaje a dosažené výsledky či údaje z mezinárodní spolupráce. Jejich konkrétní výčet je:

Profesní údaje - jméno, povolání, certifikace, příslušné pozice, společnost, působení firmy, podle let v zaměstnání, profesního členství, zvláštních úspěchů, tvorby, výzkumu.

Osobní údaje - jméno, rok narození, bydliště, stát, provincie nebo region, národnost, pohlaví, jména rodičů, informace o přistěhovalectví, data o sňatku a rozvodu, jména manželky a dětí.

Vzdělávací údaje - jméno, povolání, název školy, adresa školy, roky studia, certifikace.

Dosažené výsledky nebo údaje z mezinárodní spolupráce - jméno, profesní členství, občanské či politické aktivity, záznam o vojenské službě, politické a náboženské vztahy, mimořádné úspěchy a tvorba.

KWIC¹² (klíčové slovo v kontextu).

¹² Rotovaný rejstřík klíčových slov z názvu, podnázvu nebo textu dokumentů abecedně seřazených ve vertikální úrovni uprostřed sloupce a v jednotlivých řádcích cyklicky doplněných úplným nebo zkráceným názvem dokumentu [KTD, 2003-].

Počet záznamů¹³

Databáze obsahuje 1 444 914 životopisů a denně se aktualizuje. Přístupem přes Dialog lze zobrazit 1 122 873 záznamů (údaj na stránkách je ze září 2009).

Menší statistika některých sekcí, které jsou ukázané na domovských stránkách:

Kdo je kdo v Americe - obsahuje 447.671 životopisů.

Kdo je kdo ve světě - obsahuje 389.686 životopisů o nejvýznamnějších lidech na světě.

Kdo je kdo v americké politice - obsahuje 23.623 životopisů významných politických osobností.

Kdo je kdo v americkém umění - obsahuje 16.508 dnešních nejvýznamnějších umělců v Americe.

Kdo je kdo v americké historii - obsahuje 158.688 životopisů z americké historie. Týká se osob z let 1607-1985.

Autorství záznamů

Kolektiv zaměstnanců, pracujících pro databázi.

¹³ Zjištěno ke dni 16. 5. 2011.

Ukázky

```

DIALOG(R)File 234:Marquis Who's Who(r)
(c) 2010 Reed Elsevier Inc. All rts. reserv.

00242151
/NM,NM= Storbeck, Claudine
RS= RECORD STATUS: ACTIVE
FS= MARQUIS VOLUME(S):
    Who's Who in the World, Edition 27
    Who's Who in the World, Edition 26
/DE,ON= OCCUPATION(S): special education educator
YB=,BP=,BC=,BS= BORN: Apr. 17, 1971 Johannesburg
PARENTS: Colin John and Lynne Lauf
FAMILY: married Edward James Storbeck, June 10, 1970; children:
    Joshua Logan, Caleb Rylan.
SX= SEX: Female
DG=,NS=,YA= EDUCATION:
    BA, Rand Afrikaans U., Johannesburg, 1991
    BEd, Rand Afrikaans U., Johannesburg, 1992
    MEd, Rand Afrikaans U., Johannesburg, 1994
    PhD, Rand Afrikaans U., Johannesburg, 1998
/DE,CE= CERTIFICATION: Cert. in edn. cum laude Nat. Dept. Edn.,
    1991, psychometrist Health Prof. Coun. South Africa, 1992
/DE,PO=,/CO,CO= CAREER:
    founder & dir. Hi Hopes, U. Witwatersrand, Gauteng, 2006-
    founder & dir. ctr. deaf studies, U. Witwatersrand, Gauteng, 1998-
    founder and dir. deaf edn., U. Witwatersrand, Gauteng, 1998-2004
    sr. lectr., U. Witwatersrand, Gauteng, 2004-
    lectr., U. Witwatersrand, Johannesburg, Gauteng, 1998-2004
    tchr., St. Vincent Sch. Deaf, Johannesburg, 1992-1998
CAREER RELATED:
    Dir. Handz Learning, Johannesburg, 2004-

/ID CIVIC/MILITARY INFORMATION:
    Host and organizer Internat. Confs. Deaf Edn., Johannesburg, 1998-2004,
    EHDI Conf. Africa, Johannesburg, 2007; founder & dir. Hands Found.
    Trust, Johannesburg, 2006-
/ID AWARDS:
    Recipient Rotary Svc. Humanity Global award, zone 10, 2006, Vice
    Chancellor's Academic Leadership award, 2008; named Premier's Woman
    achiever of yr., Gauteng Dept. Arts and Culture, 2006; fellow Paul
    Harris, Rotary Internat., 1996; Fullbright fellow, 2005
/ID,ME= MEMBERSHIPS:
    Mem.: World Fedn. Deaf (World Expert 2005-)
/DE RESEARCH INTERESTS/SPECIAL ACHIEVEMENTS: Achievements include sign
    language interpreter for the 1st democratic elections and Pres Nelson
    Mandela's inauguration; started the 1st teacher training programme for
    deaf education in South Africa; started the 1st home based early
    intervention programming for families of deaf infants in Africa
    Avocations: travel, theater, reading

MAILING ADDRESS:
AT= Office
AD= Univ Witwatersrand
    1 Jan Smuts Ave
CY= Johannesburg
    Gauteng 2000
CN= South Africa

```

Obrázek 3: Ukázka záznamu z databáze Marquis Who is Who přes rozhraní firmy Dialog [Zdroj: www.dialog.com]

Sample Online Bio

Leslie Moonves

Occupation: broadcast executive

Born: New York City, October 6, 1949

Education

BA, Bucknell University, Lewisburg, Pennsylvania, 1971

Career

Devel. executive Catalina Productions, Burbank, California, 1980—1981; vice president devel. Saul Ilson Productions Columbia Pictures TV, 1981—1982; vice president movies and mini-series 20th Century Fox, LA, 1982—1985, Lorimar, Inc., Culver City, 1985—1988; executive vice president creative affairs Lorimar-Telepictures, 1988—1990; president Lorimar TV, Burbank, 1989—1993, Warner Brothers TV, Burbank, 1993—1995, CBS Entertainment, LA, 1995—1997; executive vice president CBS/Broadcast Group, 1995—1997; president, CEO CBS TV, 1998—2003, chairman, CEO, 2003—2004; co-pres., co-COO Viacom Inc., New York City, 2004—2006; president, CEO CBS Corp., 2006—

Career Related

Board directors KB Home, 2004—, Westwood One, 2004—2006

Creative Works

Developer, producer (TV series) Dallas, Dark Justice, Guns of Paradise, Knots Landing, Midnight Caller, Sisters, Family Matters, Full House, Perfect Strangers, Family Man, I'll Fly Away, Reasonable Doubts, Step by Step, Hangin' with Mr. Cooper, The Jackie Thomas Show, Crossroads, Homefront, Going to Extremes, Shaky Ground, It Had To Be You, Time Trax, Against the Grain, Lois & Clark: The Adventures of Superman, Cafe Americain, How'd They Do That, Living Single, Family Album, Getting By

Awards

Named Showman of Year, Variety, Most Powerful Man in Hollywood, Entertainment Weekly; recipient Gold Medal award, International Radio and TV Society, 2003, Career Achievement award, Casting Society Am., Sherrill Corwin award, Am. Jewish Committee

Civic

Board directors LA Free Clinic; co-chair LA board governors Paley Center for Media (formerly Museum of TV and Radio); board trustees Entertainment Industries Council; trustee National Council for Families and TV, Am. Film Institute; member leadership adv. board NCAA

Memberships

Mem.: National Academy of Television Arts and Sciences (executive committee), Hollywood Radio & TV Society (board directors 1988—91, president 1991)

Political Affiliation

Democrat

Religion

Jewish

Family

Son of Herman and Josephine (Schleifer) Moonves; Married Nancy Wiesenfeld, December 17, 1978 (div.); children: Adam, Sara, Michael; Married Julie Chen, December 23, 2004; 1 child Charlie.

Address

Office: CBS Corp 1133 9th St Unit 207 Santa Monica CA 90403-5254

Obrázek 4: Ukázka záznamu z databáze Marquis Who is Who [Zdroj: www.marquiswhoswho.com]

2.1.5 Scholar Universe

Charakteristika

COS Scholar Universe shromažďuje aktivní vědce a akademické odborníky. Cílem je provedení snazšího navázání kontaktů mezi vědci, kteří pracují ve stejném, nebo příbuzném oboru napříč různými lokalitami.

Scholar Universe poskytuje profily autorů pro organizace jako National Center for Biotechnology Information, Serials Solutions a RefAware .

Jeff Baer, generálního manažera COS definuje databázi následovně: „Scholar Universe byl původně koncipován jako komplexní, celosvětový zdroj. Každý profil se vytváří z více zdrojů, jsou pečlivě ověřovány a upravovány, aby byly co nejpřesnější. Nejvíce využívají služby Scholar Universe vydavatelé a on-line agregátoři citací obohacující jejich citace“ [Scholar Universe, c2010].

Jazyk

Databáze je v anglickém znění.

Vlastník

Databáze je součástí obchodní značky RefWorks-COS. Tato značka vznikla sloučením dvou organizací v roce 2008, které se věnují poskytování informací. V současné době nabízí nástroje a služby pomáhající výzkumníkům během jejich pracovního procesu. Dnes je součástí společnosti ProQuest LLC, která je jedním z předních světových poskytovatelů vědeckých informací a informačních služeb [Scholar Universe, c2010].

Registrace

Pro přihlášení je potřeba uživatelského jména a hesla. S databází můžeme pracovat i jako nepřihlášený uživatel. Služby budou omezené, zobrazí se nám maximálně pět záznamů s omezenými informacemi.

Vyhledávání

Na výběr jsou základní booleovské operátory jako AND, NOT a OR. Pro přesné zadání frází použijeme uvozovky. Pro seskupování slov se vkládají závorky.

Pro hledání slov s variabilním zakončením slouží symbol „*“. Použijí příklad z nápovědy databáze, když zadáme slovo „creativ*“ zobrazí se nám výrazy jako „creative, creativity, creativeness a creatively“ [Scholar Universe, c2010]. Pozor je potřeba dát na irelevantní výsledky, které mohou být vyhledány při nedostatečně konkrétních výrazech. Příklad z nápovědy pro vyhledávání s výrazy „ped*“ kromě slova „pediatrii“ najde výrazy i jako „pediatrics, pedantic a pedals“ u tohoto výrazu je tedy lepší napsat „pediat*“, aby se našly výsledky z pediatrie, pokud ji požadujeme [Scholar Universe, c2010].

Při synonymních výrazech zadáme všechny možné známé výrazy a mezi ně vkládáme logický operátor „OR“.

Pokud budeme vyhledávat termín, skládající se ze dvou a více slov, nabízí se nám možnost využití pole MaxPrecise. Vyhledá záznamy, kde se daná slova zobrazí v textu od sebe do deseti slov. Při zadání přesné fráze pomocí uvozek nám najde výsledky jen s danými slovy hned za sebou. Funkce je vhodná pro více zadaných slov v přesné frázi.

Vyhledávání je základní a pokročilé.

Základní vyhledávání většinou postačí pro nalezení určité osoby. Stačí zadat klíčové slovo do příkazového řádku nebo můžeme hledat podle jména (křestní jméno, prostřední a příjmení), pro které je i speciální kolonka.

Pokročilé vyhledávání umožňuje jemnější a filtrované hledání. Výsledky budou přesnější pro konkrétní dotaz. Součástí pokročilého vyhledávání je i tzv. stromová struktura.

U každé oblasti jsou pole pro hledání či vymazání. Stromová struktura má navíc výběr ze všech polí. Pokročilé vyhledávání se dělí na tři části.

1. část: Hledat můžeme jen podle klíčového slova samostatně nebo v kontextu jako v názvu publikace, abstraktu, odborných zájmech, webových stránkách (domovských stránkách výzkumníka nebo stránkách publikací), životopisech, kvalifikací, jménech či vědeckých jménech nebo lze omezit výběr na hledání v názvu či abstraktu pracích, jejichž datum vydání není starší, než pět let. Další možné dělení je dle jména (křestní a prostřední) a příjmení nebo vyhledávání podle emailové adresy.

2. část (doprovodné možnosti vyhledávání):

Stupeň - vyhledává podle titulů osob, které lze vybírat z rolovací nabídky.

Role - nachází výsledky dle akademických rolí např. docent; je možné zadat konkrétní role z předem daného výběru.

Příslušnost nebo název společnosti - můžeme omezit výsledky osob, které jsou v určitém konkrétním vztahu s nějakou institucí, např. pochází z Univerzity v Yale, tak zadáme „Yale University“.

Země - je možné vybrat z jednatřiceti zemí, které se nacházejí v rolovacím menu. Při výběru země jako Spojené státy, Kanada či Austrálie, se objeví další nabídka s výběrem konkrétních amerických států, kanadských provincií či australských států.

PSC - hledat podle poštovního směrovacího čísla (je u něj pole s výběrem možné vzdálenosti), vhodné hlavně pro hledání místních odborníků.

3. část je tzv. stromová struktura.

Nachází se po levé straně, obsahuje oblasti, ve kterých by se mohli daní výzkumníci vyskytovat. Chceme-li zobrazit výsledky v rámci jedné oblasti, klikneme na související název nebo klikneme na políčko před konkrétní název a spustíme vyhledávání. Pokud potřebujeme hledat ve více oborech, označíme pole, které je vedle názvu oblasti. Například na obrázku níže byla vybrána oblast školství. Při zadání vyhledávání nám ukazuje, že bylo nalezeno šestnáct výsledků.

Obrázek 5: Ukázka stromového vyhledávání [Zdroj: www.scholaruniverse.com]

Jednotlivé oblasti můžeme rozvinout na další části pomocí šipek (pokud se nacházejí před nimi).

Záznamy

Výsledky se zobrazují jednotlivě pod sebou. Pokud jich je velké množství, jsou relevantně uspořádané. Na jedné stránce je maximálně deset záznamů, na další stránky se dostaneme pomocí odkazů pod výslednými záznamy. Po pravé straně výsledků je číslo o celkovém počtu nalezených záznamů. Když se nám zobrazí výsledky, můžeme je řadit podle „relevance“ nebo podle „alpha hodnoty“. Hodnota alpha nám ukazuje počet zadaných klíčových slov v konkrétním profilu.

Struktura záznamů

Jméno osoby slouží jako odkaz k záznamu. Vidět lze údaje o jménu, zařazení, kontaktní informace jako email, telefon, pracovní adresa (přes odkaz se nám otevře mapa ke zhlédnutí přesné polohy). Dále webové stránky, dosažené tituly, společenství, vědecké sítě, do kterých patří a čím se zabývá. Ve spodní části záznamu je odkaz polí na publikace produkované dotyčnou osobou, na jakých webových stránkách se vyskytuje, kam psal, dřívější zařazení v oboru či příslušnost, ocenění a jiné odkazy související se zvolenou osobou. U každého pole je počet, kolik odkazů k danému člověku bylo nalezeno. Z pole publikace je možné ještě vyhledávat podle třech možností:

1. listování podle relevance nebo data
2. časový rozsah, co v minulých pěti nebo deseti letech publikoval
3. typy publikací jako např. články, knihy, disertace nebo přes pole „all“ vybrat všechny obsažené publikace.

Počet záznamů¹⁴

Údaje jsou získávány z více zdrojů a pravidelně se aktualizují. V databázi se nachází více jak 2 miliony osobností z 2 210 institucí a ze 75 zemí světa (více jak 31 000 osob pochází z ČR). Databáze navíc obsahuje modul COS Expertise, který slouží k propagaci vlastního výzkumu či aktivit.

Autorství záznamů

¹⁴ Zjištěno ke dni 16. 5. 2011 ze stránek Národní technické knihovny [Brůžková, c2006].

Každý profil se pravidelně přezkoumává, aby informace byly přesné. Autorství jednotlivých profilů není známé, pracuje na nich kolektiv zaměstnanců firmy.

Zajímavosti

Uživatel může navrhnout osobnost či odborníka, který by v databázi měl být a není. Slouží k tomuto účelu speciální odkaz Suggest a Scholar (Navrhnout vědce).

Ukázka

The screenshot shows the Scholar Universe interface. At the top right, there is a navigation bar with links for 'Welcome: National Technical Library', 'Login', 'Help', and 'Suggest A Scholar'. Below this is the 'Scholar Universe' logo and a search bar containing 'lastname:Smith'. A search button is located to the right of the search bar. Below the search bar, there are radio buttons for 'New Search' and 'Search in Results', and a link for 'Advanced Search'. The main content area is titled 'Scholar Profile' and features a blue header with an 'Edit This Profile' button. The profile information includes: Name: Derek Adam-Smith; Email: derek.acam-smith@port.ac.uk; Affiliation: Department Head, Department of Human Resource and Marketing Management, University of Portsmouth; Address: Richmond Euiling, Fortland Street, Portsmouth PO1 3DE, United Kingdom; Web Page(s): http://www.port.ac.uk/departments/academic/hrnm/staff/title.22587_en.html; Degree(s): MA; BTEch; Communities: Human Resource Management, Marketing; Scholar Network: 1 Co-Authors, 42 Departmental Colleagues; Expertise: Public policy and employment relations, employee consultation and the impact of the National Minimum Wage. Below the profile information, there are tabs for 'Publications (3)', 'Web Content (1)', and 'Co-Authors (1)'. The 'Publications' tab is active, showing a list of three articles. The first article is 'Pragmatism and compliance: Employer responses to the Working Time Regulations' in Industrial Relations Journal, 32, No. 3, 2001, pp. 195-208. The second is 'Continuity or Change? The Implications of the National Minimum Wage for Work and Employment in the Hospitality Industry' in Work, Employment and Society, 17, No. 1, 2003, pp. 29-47. The third is 'Remuneration practices in the UK hospitality industry in the age of the national minimum wage' in Service Industries Journal, 24, No. 1, 2004, pp. 171-186. The page footer indicates 'Page: 1'.

Obrázek 6: Ukázka záznamu z databáze Scholar Universe [Zdroj: www.scholaruniverse.com]

Název	THE History of Computing Project	Wikipedie	COTO.JE	Marquis Who is Who	Scholar Universe
charakteristika	Projekt vznikl jako přednáška Cornelia Robata roku 1986 v Nizozemí. Online je od roku 1997.	Internetová encyklopedie, vznikla 15. ledna 2001. Založili ji Jimmy Wales a Larry Sanger.	Skládá se ze třech encyklopedií.	Jako tištěná databáze vznikla 1899, online je od roku 1985. Založil ji Albert Nelson Marquis.	Patří pod obchodní značku RefWorks-COS, která vznikla v roce 2008 sloučením dvou organizací.
jazyk	angličtina	přes 250 jazyků	Čeština	Angličtina	angličtina
vlastník	The History of Computing Foundation	Wikimédie Foundation	AionCS a Globe Internet	Reed Publishing	ProQuest LLC
Registrace	zdarma	zdarma	Pro plná hesla nutná registrace, cena se odvíjí podle počtu hesel.	Nutná registrace, jinak jeden záznam stojí \$7,95.	Neregistrovaní mají omezené služby.
vyhledávání	podle kategorií (6) a v nich podle abecedy	vyhledávací okno, kategorie a tematické portály	jednoduché, složené a listování po svazcích	jednoduché, cílené a podle rejstříků	Booleovské operátory, základní a pokročilé vyhledávání (součástí je i stromová struktura)
Počet	422 (191 hotových profilů)	není celkový počet článků, např. ČR má 195 027	kolem půl milionů hesel, přes 30 000 obrázků, ilustrací a rytin	1 444 914	přes dva miliony
Autorství	14 lidí	kdokoliv	kolektiv odborníků	kolektiv zaměstnanců	zaměstnanci databáze
počet čerpaných osobností	13	19	0	0	0

Tabulka 2: Shrnutí hlavních zdrojů

2.2 Vedlejší zdroje

Nyní budu popisovat zdroje, jejichž počet nepřekročil více jak devět lidí (čtvrtina z celkového počtu profilů). Nashromáždilo se mi jich dvacet. U každého je uvedena krátká charakteristika a jména čerpaných osob z příslušného textu. Řazeny jsou abecedně podle názvu.

2.2.1 Amatérské radio: časopis pro elektroniky a radioamatéry

Časopis vychází v tištěné verzi, na CD-discích a online. Vydává se od roku 1952. V rámci rubriky „historie“ jsou poskytovány články o osobnostech, jež měly vliv na historii výpočetní techniky.

Čerpané osobnosti: John Napier, Edmund Gunter.

2.2.2 Český rozhlas

Rádio Český rozhlas má rubriku „Kaleidoskop - věda a technika“, kde se nachází článek o Antonínu Svobodovi. Článek je možné si přečíst nebo poslechnout. Článek vytvořil Karel Pacner.

Čerpané osobnosti: Antonín Svoboda.

2.2.3 Historie výpočetní techniky v Československu

Projekt vznikl na základě diplomové práce od Petra Kováře. Obhajoval ji na Ústavu hospodářských a sociálních dějin spadající pod Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy za akademický rok 2004/2005. On-line je spuštěný od roku 2010. Jak název vypovídá, projekt poukazuje na vývoj výpočetní techniky na našem území. Součástí je článek o Antonínu Svobodovi.

Čerpané osobnosti: Antonín Svoboda.

2.2.4 History of Computers and Computing

Autorem stránek je Georgi Dalakov. Web je rozdělen na hlavní sekce, které mají další podrobné členění. Na stránkách se vyskytují dva typy profilů. První obsahuje životopisy lidí a druhý konkrétní vynálezy.

Hlavní sekce:

Dreamers (Snílci)

Calculating tools (Početní nástroje)

Mechanical calculators (Mechanické počítačky)

Charles Babbage

Birth of the modern computer (Zrození moderního počítače)

Internet

People (Lidé)

Čerpané osobnosti: John Napier, Wilhelm Schickard-stroj, Blaise Pascal, Sir Samuel Morland, Sir Samuel Morland-stroj, Charles Xavier Thomas de Colmar, Charles Xavier Thomas de Colmar-stroj, John Mauchly, John Prosper Eckert.

2.2.5 International Data Group

Firma sídlí v Bostonu od roku 1964, vlastní přes 300 publikací a časopisů a 450 webových stránek. Pobočky má v 85 zemí, jednou z nich je i Česká republika. Jedná se o společnost, která seznamuje své zákazníky s novými trendy a technologiemi v oblasti e-bussinesu a stanovuje vhodné obchodní strategie [International Data Group, 1964]. Česká verze obsahuje časopisy v tištěné i online formě.

Časopisy v tištěné formě:

- CIO Business World
- Computerworld
- Security World
- HD World
- ChannelWorld

Tematické speciály:

- Trendy v podnikovém zálohování dat
- TOP 100 ICT
- Outsourcing
- Informatika v SMB

Online:

- Computerworld
- CIO Business World
- PC World
- GameStar
- ScienceWorld
- Security World
- HD World
- ChannelWorld
- CFO World
- IDGTV

K profilování jsem použila časopis CIO Business World a jeho sekce „průkopníci informačního věku“. Jednotlivé články píše Jan Kapoun.

Čerpané osobnosti: Charles Babbage, George S. Boole, Howard Aiken, William Redington Hewlett, Claude Elwood Shannon.

2.2.6 Institut intermédií

Vznikl roku 2003 jako předmět Intermediální tvorba a technologie. Na spolupráci se podílí České vysoké učení technické a Akademie múzických umění. Spolupráce pracovišť se snaží o vytvoření prostředí k tvůrčí činnosti pro studenty, pedagogy, vědce, výzkumné pracovníky na mezioborové a mezinárodní úrovni. Snaží se rozvíjet spolupráci s veřejností i s výrobní sférou [Institut Intermedií, 2003]. Pro veřejnost pořádají různé akce jako koncerty, výstavy či přednášky, Podstatou projektu je vytvoření nového typu vzdělání.

Čerpané osobnosti: Joseph Marie Jacquard.

2.2.7 John Ludwig von Neumann

Jeden z pedagogů Fakulty informatiky Masarykovy Univerzity, Jan Kučera, vytváří na webu rejstřík prací studentů. A článek od studenta Michala Konečného obsahoval informace o jedné známé osobnosti z vývoje počítačové techniky, Johnu von Neumannovi.

Čerpané osobnosti: John von Neumann.

2.2.8 Kalendárium

Česká televize vysílá pořad Kalendárium. Uvádí jej Saskia Burešová a povídá o významných výročích, které nastaly za určitý týden. V díle, za týden 6. 12. 2011 až 11. 12. 2011 bylo povídání o hraběnce Adě Lovelace.

Čerpané osobnosti: Ada Lovelace.

2.2.9 Liam Alexander

Stránky spravuje středoškolský učitel Liam Alexandr. Mají sloužit hlavně pro studenty k výuce výpočetní techniky. V rámci oddílu „lekce“ je časová osa v rámci historie počítačů. V rámci programovacího jazyka COBOL se píše i o Grace Murray Hopper.

Čerpané osobnosti: Grace Murray Hopper.

2.2.10 Marketing in Progress

Jedná se o blok Bretta Duncana. Zaměřuje se na marketing. Jeho cílem je poskytnutí inspirace, užitečných rad a novinek v oblasti marketingové komunikace hlavně pro malé firmy a podnikatele. Blog obsahuje fotografii (použila jsem ji na projekt) a výrok Davida Packarda, který autor následně rozebírá.

Čerpané osobnosti: David Packard.

2.2.11 Monterey Bay Aquarium Research Institute

Soukromá a nezisková organizace založena roku 1987 Davidem Packardem. Sídlí v Kalifornii. Slouží jako výzkumné a vzdělávací centrum, zabývá se zkoumáním oceánu a moří, tzv. oceánografie. Je financované nadací Davida a Lucile Packardových. Součástí je i článek o zakladateli, Davidu Packardovi.

Čerpané osobnosti: David Packard.

2.2.12 Navajo

Internetová encyklopedie sloužící pro českého uživatele jako strojový překlad Wikipedie. Přeložené texty může kdokoliv upravovat. Navržené překlady přibližně každé dva týdny přidají do slovníku překladače a je provedena následná aktualizace stránek. V horní části textu se nachází odkaz na heslo v původním jazyce, čtenář si může následně oba texty porovnávat. Provozovatelem je firma Microton, jež má na starosti vývoj počítačových technologií pro automatizované překladače [Navajo, c2010].

Na úvodní stránce se nachází okno vyhledávače a přehled hlavních témat:

- Archeologie
- Architektura
- Astronomie
- Biologie
- Cestování
- Doprava
- Ekologie
- Fyzika
- Geografie
- Historie
- Chemie
- Informatika
- Kultura
- Matematika
- Náboženství
- Počasí
- Sport
- Zábava
- Zdraví
- Zemědělství

Čerpané osoby: Blaise Pascal.

2.2.13 NCF CISE Education Innovation Pages

National Science Foundation je federální agentura pro podporu vědy a výzkumu. Vznikla v roce 1950 na základě konání kongresu o podporování vědy. Tato nadace financuje mnohé projekty vysokých škol a univerzit ve Spojených státech Amerických. Hlavními oblastmi sponzorství jsou matematika, počítačová věda, společenské vědy, lékařství a další. Agentura podporuje i projekt zvaný „Interactive learning with a Digital Library in Computer Science“ (Interaktivní výuka s digitální knihovnou v oboru počítačových věd). V rámci projektu je část zaměřující se na historii počítačů tzv. „The History of Computing“ s rejstříkem „People and Pioneers“ (lidé a průkopníci). Obsahuje jména osob se zaměřením na počítačovou technologii. Jména zároveň slouží jako odkazy k příslušným životopisům.
Čerpané osobnosti: John von Neumann.

2.2.14 NDR-NKC

Název stránky je podle typu počítače vyráběného v Německu, NDR-Klein-Computer. Jedná se o modulární počítač. O stránky se stará Andreas Rohmann. Po levé straně je rozcestník, jehož součástí je i odkaz na tři portréty. Jedním z nich je o Nicolausovi Wirthovi.
Čerpané osobnosti: Niklaus Wirth.

2.2.15 Počítačová revolúcia

Dokument na internetu je upravený a zkrácený článek počítačová revolúcia ze sborníku SOFSEM'83 (Wiedermann, 1982), článek je přepracován z prvních třech kapitol.
Čerpané osobnosti: Jamshid ben Mas'ud ben Mahmud Ghiath ed-Den al-Kashi.

2.2.16 Racki'05

Portál pro studenty Pedagogické fakulty při Univerzitě v Ljublani. Obsahuje seminární práce studentů. Tina Kocar zpracovala práci o „počítačových“ osobnostech.
Čerpané osobnosti: John G. Kemeny, Thomas E. Kurtz.

2.2.17 Science & Society Picture Library

Jedná se úložiště obrázků (SCIENCE, 2004), které vlastní Muzeum vědy, Národní železniční muzeum, Národní muzeum Media obsahující i Královskou fotografickou sbírku. Obrázky jsou zprostředkovány online a je možné si je zakoupit. K nahlédnutí je kolem 40 000 obrázků. Čerpané osobnosti: Amédée Mannheim.

2.2.18 Slavní matematici, fyzici a vynálezci

Stránka obsahuje seznam profilů osob, které jsou abecedně seřazeny a rozděleny podle počátečního písmene příjmení do příslušného abecedního sloupce. Jedná se o 91 profilů, které se nám v úplné formě zobrazí po kliknutí konkrétního odkazu. Stránky má na starosti Magda Vlachová.

Čerpané osobnosti: John von Neumann.

2.2.19 The MacTutor History of Mathematics archive

Stránky slouží jako školní pomůcka a je součástí School of Mathematics and Statistic při Univerzitě St. Andrews ve Skotsku. Pro své studenty je vytvořili John J. O'connor a Edmund F. Robertson. Archív obsahuje několik rejstříků jako životopisy, historické témata, matematické křivky a pomocné materiály. Jako zajímavost mají na stránkách denní výročí narození známých matematiků. Celkem je vytvořeno 33 nových a 31 aktualizovaných životopisů.

Čerpané osobnosti: Jamshid ben Mas'ud ben Mahmud Ghiath ed-Den al-Kashi, Edmund Gunter.

2.2.20 The William and Flora Hewlett Foundation

Nadaci založil William Redington Hewlett spolu s první manželkou Florou. Vznikla v roce 1967 na podporu sociálních a environmentálních problémů po celém světě, zařizuje granty. Součástí je životopis o jejích zakladatelích. O panu Hewlettovi psal David Pierpot Garden, president nadace za období 1993-1999.

Čerpané osobnosti: William Redington Hewlett.

2.3 Odkazy

Slouží jako doporučený informační pramen. Nečerpala jsem z nich potřebné informace pro vytvoření profilů. V práci je nepopisuju, slouží jen jako výčet, který je uveden buď u konkrétních profilů, nebo v poslední závěrečné části projektu, který je k práci uložen na CD-disku a na stránkách moodlu Vyšší odborné školy informačních služeb (jen pro studenty školy). S výjimkou třech zdrojů, které jsem popsala, jsou to databáze Marquis Who is Who, Scholar Universe a encyklopedie COTO.JE. I když jsem z nich nečerpala, zanalyzovala jsem je pro ukázkou, jak vypadají zdroje zbývající se personáliemi. Celkový počet je pětadvacet.

3 Projekt

Původním cílem projektu bylo sbírání vhodných informačních zdrojů pro zpracování tématu osobností z informačních a komunikačních technologií a analýza zdrojů zabývajících se personálními informacemi. Při vyhledávání vhodných zdrojů jsem nenašla takovou databázi, která by plně vyhovovala tomuto cíli. Z toho důvodu jsem se rozhodla pro výběr významných osobností a zadávání konkrétních jmen přes internetový prohlížeč. Přes jednotlivé profily jsem se dostávala k databázím, encyklopediím a webovým stránkám zabývajících se právě osobnostmi.

3.1 Výběr profilů

Prvotní představa byla, že vytvořím dvacet kompletních profilů. Přesně jsem udělala jednadvacet profilů a navíc jsem přidala dalších šestnáct pro inspiraci a ucelenější přehled k vývoji výpočetní techniky. Nejdříve jsem shromáždila dokumenty se zmínkou o lidech, které se profesně nebo vytvořenou prací, vynálezy a myšlenkami vztahují k oblastem jako je matematika a logaritmy, přístroje k ulehčení početních operací, mechanizace strojů apod.

Původně jsem si myslela, že budu profilovat osoby z 20. století popřípadě z konce 19. století. Po přečtení příslušné literatury jsem usoudila, že nejlepší bude, když vytvořím takový flexibilní projekt. To znamená, že projekt je otevřený a kdo bude mít zájem se věnovat tomuto tématu, může práci obohacovat dále.

Osob podílejících se svým způsobem k vývoji počítačů od počátku po současnost, je velké množství a vybrat si jen dvacet lidí a mít uzavřený projekt, mi přišlo nedostatečné a neadekvátní k ostatním. I když o většině si můžeme myslet, že s ničím zvlášť převratným nepřispěly. To jsou opravdu mylné představy. Ve své době udělali velký zlom. Přišlo mi tedy správné vytvořit projekt, který může být neustále obohacován dalšími příspěvky. Velkou inspirací se pro mě staly stránky The History of Computing Project, které mi jsou nejvíce sympatické. Sice nevypadají natolik profesionálně jako databáze Scholar Universe nebo Marquis Who is Who, přesto jsou podle mého názoru snadné na užívání a orientaci. Stránky vytvářela skupina lidí, kteří jsou nadšeni oborem informačních a komunikačních technologiích. Čerpali informace z různých zdrojů, radili se s odborníky. Vytvořili tak pomůcku, kterou může kdokoliv využít pro své účely nebo pro zábavu. Sestavili seznam osob, který se neustále doplňuje. Je jich kolem 422 na seznamu a kolem 191 mají zpracovaných profilů. Osobně bych také ráda docílila příručky, která by sloužila pro vzdělání.

3.2 Osobnosti

V projektu je zpracováno celkem 37 lidí, kteří jsou rozděleni do dvou skupin. Hlavní a vedlejší. První je podrobněji zpracovaná, informací bylo relativně dostatečné množství, druhá skupina obsahuje jen základní informace jako je jméno, datum narození a úmrtí, čím se vyznamenali a některé profily obsahují fotografii.

Hlavních profilů je jednadvacet a vedlejších je šestnáct. Pro lepší představu předkládám výpis osob, jak jsou popisovány v projektu (vybrala jsem chronologické řazení). Další dva seznamy jsou podle typu profilů, tedy hlavní a vedlejší.

Kompletní seznam

1. Jamshid ben Mas'ud	12. Charles Xavier	24. Alan Mathison
ben Mahmud Ghiath ed-Den al-Kashi	Thomas de Colmar	Turing
2. John Napier	13. B. Bouchon	25. David Packard
3. Joost Buergi	14. M. Flacon	26. William Redington
4. William Oughtred	15. Joseph Marie	Hewlett
5. Henry Briggs	Jacquard	27. Vinton Cerf
6. Edmund Gunter	16. Charles Babbage	28. Antonín Svoboda
7. E. Wingate	17. Hraběnka Augusta	29. Grace Murray Hopper
8. Wilhelm Schickard	Ada King neboli Ada Lovelace	30. John Mauchly
9. Blaise Pascal	18. George S. Boole	31. Konrad Zuse
10. Sir Samuel Morland	19. Amédée Mannheim	32. Claude Elwood Shannon
11. Gottfried Wilhelm Leibniz	20. Herman Hollerith	33. John Prosper Eckert
	21. Vannevar Bush	34. Charles Bachman
	22. Howard Aiken	35. John G. Kemeny
	23. John von Neumann	36. Thomas E. Kurtz
		37. Niklaus Wirth

Hlavní profily

1. John Napier
2. Joost Buergi
3. William Oughtred
4. Wilhelm Schickard
5. Blaise Pascal
6. Gottfried Wilhelm Leibniz
7. Charles Xavier Thomas de Colmar
8. Joseph Marie Jacquard
9. Charles Babbage
10. Hraběnka Augusta Ada King neboli
Ada Lovelace
11. George S. Boole
12. Herman Hollerith
13. Vannever Bush
14. Howard Aiken
15. John von Neumann
16. Alan Mathison Turing
17. David Packard
18. William Redington Hewlett
19. Antonín Svoboda
20. Konrad Zuse
21. Claude Elwood Shannon

Vedlejší profily

1. Jamshid ben Mas'ud ben Mahmud	9. Vinton Cerf
Ghiath ed-Den al-Kashi	10. Grace Murray Hopper
2. Henry Briggs	11. John Mauchly
3. Edmund Gunter	12. John Prosper Eckert
4. E. Wingate	13. Charles Bachman
5. Sir Samuel Morland	14. John G. Kemeny
6. B. Bouchon	15. Thomas E. Kurtz
7. M. Flacon	16. Niklaus Wirth
8. Amédée Mannheim	

3.3 Struktura profilů

U hlavních profilů jsem se rozhodla pro následovnou strukturu, jméno, datace, místo narození a úmrtí jsou uprostřed, pod nimi je fotografie nebo obrázek osoby a napravo je, národnost, povolání a jaký vynález vymysleli, vytvořili nebo čím se proslavili. Pod touto úvodní hlavičkou začíná samotný text, který je rozdělen do několika kategorií. Ty nemusí být u všech stejné. Například. Joseph Maria Jacquard byl vynálezce a nenapsal knihu, tedy u něho nebude bod „publikace“ apod.

Jedná se o multimediální projekt, snažila jsem se profily obohatit o videa, animace či obrázky pro lepší představu, jak mohl konkrétní vynález vypadat nebo přiblížit více danou osobu.

Jednotlivé kategorie

Čím se proslavil

Vynálezy a myšlenky

Vzdělání a kariéra

Publikace

Původ, rodina a vztahy

Charakteristika

Ocenění

Zajímavosti

Chronologická osnova

Odkazy

Další odkazy (nebyly čerpány pro profil)

U vedlejších profilů je jméno a datace, místo narození a úmrtí a odkazy na příslušnou literaturu. Mohou obsahovat fotografii či obrázek osoby, národnost, profesi a čím se vyznamenali.

3.4 Ukázka profilů

3.4.1 Blaise Pascal

19. července 1623, Clermot-Ferandu (Francie) - 19. srpna 1662, Paříž

francouzský matematik a filozof

VYNALEZL POČETNÍ STROJ ZVANÝ PASCALINE

Obrázek 7: Blaise Pascal

[Zdroj: www.wikipedie.cz]

Čím se proslavil

Roku 1645 ukázal svůj model početního stroje, kterou nazval Pascaline (poprvé ji představil veřejnosti 1642). Uměla jen sčítat a odečítat, ale pracovala na přesných mechanických převodech, na jejichž principech fungovaly další početní stroje až do dob výroby prvních počítačů. Pascaline měla i komerční úspěch. Pascal získal 1649 od kancléře Pierra Séguiera královské privilegium na výrobu. Zhotovil přes 50 exemplářů, ale dochovalo se jich jen osm (jsou např. ve Státním matematicko-fyzikálním salonu v Drážďanech nebo v pařížském Conservatoire des Arts et Métiers). Stroje byly tvořeny ze slonoviny, ze dřeva (nejčastěji ebenového) nebo z mědi.

Vynálezy a myšlenky

Jeho otec získal lepší práci v Rouen, kde začal pracovat jako intendant daňového úřadu. Když mladý Pascal viděl, jak se jeho otec trápí s počítáním nekonečných sloupců, rozhodl se sestrojít pro něj stroj, který by mu ulehčil práci. A tak roku 1645 sestavil Pascaline (neustále ji zlepšoval).

Také se věnoval studiu Galileovy teorie, sledoval pokusy Toricelliho (objevil princip tlakoměru), na které Pascal navazoval. Kolem roku 1648 vynalezl výškoměr a pak i barometr. Objevil závislost na vlhkosti a teplotě vzduchu (na základě toho vznikly předpovědi počasí). Věnoval se hydrodynamice a hydrostatice, dělal pokusy se stříkačkou, které jej dovedly až k sestrojení hydraulického lisu a objevení tzv. Pascalova zákona. Zabýval se i podtlakem. Za své publikování byl velmi uznáván.

Jeho zdravotní stav se zhoršoval, doktoři mu doporučili, aby se tolik nenamáhal a odpočinul si. Pascal ale začal ještě více psát a zabývat se svými pokusy, věnoval se rovnováze tekutých roztoků, hustotě vzduchu, teorii pravděpodobnosti, na čemž vznikla jeho nejvýznamnější kniha *De Alea Geometrie*.

Princip Pascaline

Princip byl založen na automatickém desítkovém přechodu. Systém fungoval pomocí unášecího kolíku a zubu. Součástí byla blokovácí západka, která hrála důležitou roli při odečítání. Stroj byl osmimístný. Čísla se zaznamenávala pomocí tzv. rýtky na nastavovacích okénkách a výsledky se zobrazovaly v malých průzorech. Odečítání bylo komplikovanější. Sloužil k tomu speciální číselný válec se dvěma převrácenými řadami čísel. Když válce se posunuly pomocí krycí desky, byla vidět převrácená hodnota.

Stroj byl hlavně uzpůsoben pro ulehčení práce jeho otce. Vedle dekadických početních koleček (pro zlatou měnu) byla nachystaná kolečka pro dělení dvaceti a dvanácti (na drobné).

Obrázek 8: Pascaline [Zdroj: www.history-computer.com]

Více o Pascaline:

<http://www.history-computer.com/MechanicalCalculators/Pioneers/Pascal.html>

Animace principu fungování Pascaline:

http://therese.eveilleau.pagesperso-orange.fr/pages/truc_mat/textes/pascaline.htm

Vzdělání a kariéra

Blaise měl od útlého věku rád matematiku a plně se jí věnoval, aniž by ho k ní otec vedl.

Ve dvanácti se sám naučil základy euklidovské geometrie.

V šestnácti letech napsal pojednání o projektivní geometrii, publikace se jmenuje Rozprava o kuželosečkách. Dílo napsal Pascal na základě práce Girarda Desarguese. Dokonce mu jeho práci záviděl, v té době známý, Rene Descartes.

Publikace

Geometry of Conics napsal roku 1639, vydána byla až roku 1779.

Essai sur les coniques (Rozprava o kuželosečkách) byla vydána 1640 brožura. Vedla k rozvoji projektivní geometrii. Obhajoval s ní dílo *Gérard Desargues "Experimental project aiming to describe what happens when the cone comes into contact with a plane"*.

Traité de l'Equilibre napsal roku 1653, vyšla až roku 1663. Věnuje se pokusům s atmosférickým tlakem.

Roku 1654 vydána kniha o teorii pravděpodobnosti na problémech hazardních her, kterou napsal s Pierrem de Fermatem.

Roku 1656/1657 byla vydána publikace Provincial Letters (Pojednání o rovnováze kapalin), kde zformuloval Pascalův zákon (základní zákon hydrostatiky), vyčíslil velikost hydrostatického tlaku, popsal hydrostatický paradox, zákon spojených nádob a princip hydraulického lisu.

Lettre circulaire a la cycloïde (1658)

Pensees (Myšlenky) - publikace zůstává nedokončená a vychází až po smrti Blaise Pascala. Myšlenky mají být obhajobou křesťanské víry.

Původ, rodina a vztahy

Pascalova matka zemřela, když mu byly tři roky. Jeho mladší sestra Jacqueline byla dobrá v literatuře, později odešla do kláštera stát se jeptiškou. Jejich otec byl v rodném městě znám jako vrchní výběrčí daní. Po smrti ženy se o děti staral sám.

Charakteristika

Byl to člověk uzavřený a silně nábožensky založený. Dokonce si napsal své vyznání víry, které nosil všité v sukni svého oděvu.

Jeho filozofické názory ovlivnily takové osobnosti, jako byl Jean Jacques Rousseau a Henri Bergson.

Od roku 1642 se mu začalo zhoršovat zdraví. Trpěl bolestí hlavy (měl deformovanou lebku), nespavostí, měl problémy se zažíváním.

Do roku 1646 vyznával římskokatolickou církev, ale jen kvůli otci. Když otec onemocněl, začal se zajímat o učení známé jansenismus (vznikla z toho sekta). Prosazoval u sebe mnišský život. Podle dopisů, které napsal, vedl v sobě spor, jestli se řídit vírou anebo světskými skutečnostmi.

Dne 23. listopadu 1654 spadl z koně, při kterém se málem zabil. Tu noc měl vidění, že se mu jevil Bůh a na základě zjevení vstoupil do kláštera Port-Royal (zde byla i jeho mladší sestra). Skončil s publikováním pod svým jménem a zabýval se studiem teologie a náboženstvím. Vydal spoustu spisů o jansenistickém učení.

Zajímavosti

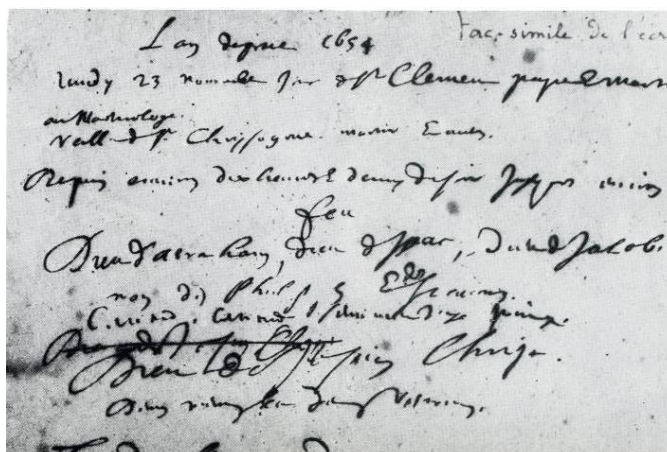
Jeho jménem je nazván Pascalův trojúhelník, Pascalova věta o kuželosečkách, Pascalova přímka, Pascalův paradox (hydromechanický zákon o tlaku v kapalinách), Pascalův zákon tlaku atd.

Svojí prací pomohl k rozvoji matematické algebry, integrálního počtu, výpočtu pravděpodobnosti, teorii kuželoseček, rovnováze tekutin, měření výšek a tlakoměru a mnoha dalším vynálezům.

Pomáhal se systémem pařížské městské hromadné dopravy.

Jako pocta slavnému matematikovi po něm pojmenoval Niklaus Wirth roku 1968 programovací jazyk „PASCAL“.

Pascalovo psané vlastní vyznání víry, které nosil všíte v sukničce

Obrázek 9: Pascalovo vyznání víry [Zdroj: kniha Lidé, kteří změnili svět / Hendrik van Bergh]

Chronologická osnova

- 1623 narození
- 1640 napsal dílo o projektivní geometrii „Rozprava o kuželosečkách“
- 1645 sestavení počítacího stroje „Pascaline“
- 1648 vynalezl výškoměr (také vynalezl barometr)
- 1656/1657 sestavil tzv. Pascalův zákon
- 1662 úmrtí

Odkazy

Blaise Pascal. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 3.3.2009, last modified on 21.12.2010 [cit. 2011-01-04]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Blaise_Pascal>.

DALAKOV, Georgi. *History of computers and computing : hardware, software, internet...* [online]. 2010 [cit. 2011-01-02]. History of Computers and Computing, People, Blaise Pascal. Dostupné z WWW: <<http://www.history-computer.com/People/PascalBio.html>>.

Lidé, kteří změnili svět : 50 slavných osobností, jejich stručné životopisy a obrazové dokumenty / Hendrik van Bergh [et al.]. 1. vyd. Bratislava : Mladé lét, 1996. S. 122-127.

Navajo : otevřená encyklopedie [online]. c2010 [cit. 2011-01-02]. Blaise Pascal. Dostupné z WWW: <<http://blaise-pascal.navajo.cz/>>.

The History of Computing Project [online]. Nizozemí : The History of Computing Foundation, 1997-, 17.3.2010 [cit. 2010-12-31]. Blaise Pascal. Dostupné z WWW: <http://www.thocp.net/biographies/pascal_blaise.html>.

NAUMANN, Friedrich. *Dějiny informatiky : od abaku k internetu*. Vyd. 1. Praha : Academia, 2009. S. 67-69. ISBN 978-80-200-1730-7.

ZELENÝ, Jaroslav; MANNOVÁ, Božena. *Historie výpočetní techniky*. 1. vyd. Praha : Scientia, 2006. S. 18, 156. ISBN 80-86960-04-8.

3.4.2 Hraběnka Augusta Ada King neboli Ada Lovelace

10. prosince 1815, Londýn - 27. listopadu 1852/3, Londýn

anglická matematička

VYTVOŘILA PROGRAM PRO ANALYTICKÝ STROJ

Obrázek 10: Ada Lovelace [Zdroj: www.history-computer.com]

Čím se proslavila

Slávu ji přinesl překlad z italštiny do angličtiny od důstojníka Luigi Federica Menabrea, jenž sepsal Babbagovou prezentaci při návštěvě v Turíně při setkání italských přírodovědců. Kromě překladu obohatila spis i o své poznámky, které byly delší než samotná sepsání prezentace a ony poznámky ji proslavily. Vytvořila tak program pro analytický stroj a je považována za první programátorku.

Dokonce zformulovala vizi o umělé inteligenci:

Analytical engine si nečiní ani nejmenší nárok něco vytvořit. Může dělat to, co mu jsme schopni přikázat [...] Není ale schopen předjímat nějaké analytické relace nebo pravdy. Jeho působnost je omezena na to, aby nám asistoval při tom, co už je nám dobře známo[Naumann, 2009].

Vynálezy a myšlenky

Babbage sháněl peníze na realizaci svého stroje, které mu už vláda nechtěla poskytnout. Ada přemluvila svého manžela, aby projekt financoval. Stala se tak Babbagovou asistentkou. Sestavila pro stroj také program na výpočet tzv. Bernoulliho čísel.

Italský inženýr L. F. Manebrea (1809-1896) napsal článek, který Babbage publikoval na semináři v Turíně na podzim roku 1841. Tento článek v srpnu roku 1843 Ada přeložila a obohatila jej o své poznámky (byly dvakrát delší než samotný článek), jenž vznikaly ve složité spolupráci s Babbagem. V poznámkách popisovala, jak je možné pomocí Analytického stroje skládat hudbu, dále o možnostech využití stroje pro početní úkony. Začala psát o cyklech a podprogramech.

Vzdělání a kariéra

Ve svých 14 letech onemocněla na spalničky a čtyři roky trvalo, než se uzdravila. Následně se jí zalíbilo psát úkoly a začala se zajímat o matematiku.

Když bylo Adě 17 let, odjela k Mary Somerville, která se stala její učitelkou. Madam Somervilleová překládala texty francouzského vědce Laplace (věnoval se i matematickým analýzám, teorii pravděpodobnosti apod.) do angličtiny. Přeložené texty se používaly i na univerzitě v Cambridgi. Madam Somerville podporovala nadšení Ady do studia matematiky.

Jednou na večeři u madam Somervilleové v listopadu roku 1834 Ada slyšela nápad Charlese Babbage o výpočtu Analytického stroje. Adu jeho myšlenky velmi zaujaly a nadchly.

Původ, rodina a vztahy

Byla dcerou básníka Georga Gordona Barona a básničky Annabell Milbank, která měla talent na matematiku. Po Annabell také Ada talent pro matematiku zdědila. Asi po měsíci, kdy se Ada narodila, odešla Annabell k rodičům a zažádala o rozvod. Nechtěla, aby šla malá Ada ve stopách svého otce. Chtěla, aby z ní byl slušný člověk a věnovala se vědě, nejlépe matematice.

Dne 8. července 1835 se provdala za hraběte z Lovelace, Williama Kinga, s nímž měla dva syny, Byrona (*1836), Ralpa Gorgona (*1839) a dceru Annu Isabell (*1837), byla známá jako spoluzakladatelka chovu arabských koní v Evropě.

Charakteristika

Byla velmi pohledná, inteligentní žena s velkou fantazií. Byla známá jako asistentka Charlese Babbage.

Ada zemřela velmi mladá ve věku 36 let jako její otec. Pro Babbage to byla velká ztráta. Už nesehnal tak nadšeného sponzora a navíc byla jeho dobrou přítelkyní.

Údajné její vyobrazení z konce života

Obrázek 11: Ada Lovelace [Zdroj: www.ceskatelevize.cz]

Zajímavosti

Na oslavu jejího narození bylo datum 10. 12. zvoleno jako mezinárodní den programátorů. Roku 1980 byl vytvořen programovací jazyk, který byl pojmenován po ní.

Byl o ní natočen film s názvem „ADA“. Autorkou je umělkyně Lynn Hershman – Leeson. Film má hlavně hodnotu po umělecké stránce. Autorka pracovala s hodně médii jako fotografie, instalace, apod. Ve filmu se prolíná jak skutečnost, tak i fantazie.

Ukázka z filmu <http://www.imdb.com/video/screenplay/vi3893036825>

I pro děti byl vytvořen její životopis v animované podobě, možné shlédnout z:

<http://boingboing.net/2010/03/20/ada-lovelace-short-f.html>

Vyšla o ní i kniha:

<http://www.mith.umd.edu/flare/lovelace/>

Chronologická osnova

- 1815 narození
- 1829 onemocněla na spalničky
- 1832 odjela na učení k madam Somerville
- 1834 slyšela o Analytickém stroji
- 1843 přeložila článek Itala Manebrea a obohatila ho o své poznámky
- 1852/53 úmrtí

Odkazy

Česká televize [online]. 1996 [cit. 2011-01-02]. Kalendárium ze dne 10. 12. 2010. Dostupné z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095927644-kalendarium/3153-vyhledavani/?searchType=name&nameSearch=Ada>>.

DALAKOV, Georgi. *History of computers and computing : hardware, software, internet...* [online]. 2010 [cit. 2011-03-02]. History of Computers and Computing, Birth of the modern computer, The thinkers, Ada Lovelace. Dostupné z WWW: <<http://www.history-computer.com/ModernComputer/thinkers/Ada.html>>.

NAUMANN, Friedrich. *Dějiny informatiky : od abaku k internetu*. Vyd. 1. Praha : Academia, 2009. S. 105. ISBN 978-80-200-1730-7.

The History of Computing Project [online]. Nizozemí: The History of Computing Foundation, 1997-, 17.3.2010 [cit. 2010-12-31]. Ada Lovelace. Dostupné z WWW: <http://www.thocp.net/biographies/lovelace_ada.html>.

ZELENÝ, Jaroslav; MANNOVÁ, Božena. *Historie výpočetní techniky*. 1. vyd. Praha : Scientia, 2006. S. 160. ISBN 80-86960-04-8.

3.4.3 Antonín Svoboda

14. října 1907, Praha – 18. května 1980, Portland (USA)

český učitel a vědec

**NAVRHL PRVNÍ RELÉOVÝ POČÍTAČ V
ČESKOSLOVENSKU**

Obrázek 12: Antonín Svoboda

[Zdroj: www.radio.cz]

Čím se proslavil

Antonín Svoboda navrhl první československý reléový samočinný počítač a byl průkopníkem ve výpočetní technice u nás. Vedl tým, který zkonstruoval počítače s názvy jako SAPO, EPOS I a EPOS II.

SAPO (SAmočinný POčítač)

SAPO byl reléový počítač o velikosti několika místností. Nacházel se na Ústředí ústavu matematiky na Loretánském náměstí. Konstrukce stroje začala v roce 1951, zhotoven byl roku 1953. Pracovalo se na něm až do roku 1960. Když ze zkratu vyhořela část počítače, byl odstaven na dvůr, kde zchátral a byl sešrotován. I když byly velké problémy se součástkami (byly nedostupné nebo nespolehlivé) přesto stroj fungoval.

Skládal se ze 7000 elektromagnetických relé, 350 - 380 elektronek a 150 diod. Měl magnetickou bubnovou paměť s kapacitou 1024 slov (později 2048) po 32 bitech. Obsahoval pěti-adresové příkazy, které stroji umožňovaly relativně vysokou rychlost. Početní operace trvaly od 3 do 5 sekund. Vstupem byly dřevěné štítky.

EPOS I

Byl to elektronkový počítač. Svoboda na něm začal pracovat už během sestavování samočinného počítače (SAPO), tedy během roku 1956. Dokončen byl roku 1963. Hlavním záměrem bylo zkonstruovat stroj pro zpracovávání hromadných dat, řešení numerických problémů a vytvoření anglicko-českého překladače. Vytvořily se jen tři kusy. Byl poruchový, i když obsahoval samoopravné kódy. Poslední typ z roku 1963 obsahoval přibližně 8 000 elektronek a příkon byl 200 kW. Sice s vývojem technologie byl pozadu, oproti západnímu světu, přesto obsahoval moderní prvky např. speciální hardwarový blok (organizátor).

EPOS II

Konstrukce začala v roce 1963, navazoval na EPOS I. Počítač se skládal z polovodičových součástek (diody a tranzistory). Jeho rychlost byla 40 000 operací za sekundu. Velikostí vyplňoval velký sál. Jeho základní jednotka byla uložena v několika skříních a paměť byla ve dvou. Tiskárna vážila kolem jedné tuny. Počítač byl náročný na ochlazování.

Začal se sériově vyrábět a to od roku 1969, používali ho i v armádě.

Vynálezy a myšlenky

V roce 1936 musel nastoupit do vojenské služby. Seznámil se zde s Vladimírem Vandem (astronom). Spolu navrhli projekt na zaměřovač pro protiletadlové dělostřelectvo.

Když napadli Němci české pohraničí roku 1939, byl poslán Svoboda spolu s Vandem do Francie, aby veškerá práce nepadla do rukou protivníka. Utekli tak akorát, už se začalo o ně zajímat gestapo. Ve Francii získali podporu ze strany Ministerstva války, ale projekt nestihli dokončit, protože Francie kapitulovala. Museli znovu utíkat, nyní do USA. Svobodova rodina spolu s Vandem utíkali nejdříve na kolech do Marseille, pak musel každý zvlášť. Paní Svobodová se synem s pomocí humanitární organizace utekla do Lisabonu. Svoboda se do Lisabonu dostal také, ale nejdříve musel přes Casablancu, odkud mu pomohli pracovníci firmy Baťa. Po celou dobu měl v rámu svého kola, ukryté plány pro zaměřovač. Než se ale dostal do Casablancy na loď, při vstupu na palubu mu jeden francouzský důstojník řekl: „Buď to kolo, nebo vy!“ a Svoboda musel kolo hodit i s plány do vody, aniž mohl cokoliv vysvětlit. Po různých komplikacích se přes Kubu dostali konečně do USA.

Ve Spojených Státech pokračoval v práci na zřizování zaměřovače u firmy ABAX v New Yorku. Stal se vedoucím inženýrem a viceprezidentem. Když se ale jeho přístroj nevyráběl, přijal v roce 1943 nabídku pracovat na podobném stroji v Radiation Laboratory na Massachusettském institutu technologie v Bostonu. Zde pracoval s Norbertem Wienerem a Claudem Shannonem. Setkal se zde i s Howardem Aikenem, Johnem von Neumannem, Vannevrem Bushem a s dalšími významnými vědci. Věnoval se zde počítání pákových mechanismů, jejichž navrhované metody publikoval v knize *Computing Mechanism and Linkages* (1948). Rozpracoval zde i jeden z podsystémů pro zaměřovač na systém MARK 56, který zajišťoval protiletadlovou obranu. Jako první využíval systém radaru. Za tyto služby získal ocenění od „Naval Ordnance Development Award“.

Mohl zůstat ve Spojených státech a budovat svoji kariéru, přesto odjel zpět do Prahy. Chtěl z Československa udělat velmoc v počítačích, tak jako je Švýcarsko velmocí ve výrobě hodinek.

Začal opět učit na katedře matematiky ČVUT, přijetí bylo s rozpaky (byl velkým konkurentem pro ostatní). Chtěl se svojí publikací získat titul docenta, ale s ní byl odmítnut, že kniha je nedostatečná. Titul nakonec získal, ale s jinou prací.

Roku 1948 začal vyučovat na Elektrotechnické fakultě ČVUT přednášky zvané „Stroje na zpracování informací“.

S pomocí firmy Zbrojovka Brno (vyráběla děrné štítky) tvořil stolní kalkulačky pracující na principu elektromagnetického relé, o které ale nebyl zájem. U Zbrojovky Brno vytvořil kalkulační děrovač T-50. Za něj získal roku 1955 Státní cenu Klementa Gottwalda.

V roce 1950 profesor Eduard Čech, ředitel Ústředního ústavu matematického, který byl nově vytvořen, nabídl Svobodovi, aby u nich založil laboratoř na matematické stroje.

Nabídku přijal a začal zde vytvářet číslicový počítač nazývaný „SAPO“ (akronym ze slov samočinný počítač). Pro jeho funkčnost chyběly kvalitní elektronky, které byly k sehnání ve Spojených státech. Museli používat elektromagnetické relé, které nebylo příliš spolehlivé. Svoboda musel použít Neumanovu paralelní konstrukci. „SAPO“ byl dán do provozu v únoru roku 1958 v ústavu na Loretánském náměstí (rozloha stroje byla o několik místností).

Roku 1952 přešel Čechův ústav pod nově vzniklou Československou akademií věd a tři roky na to se z laboratoře stal Ústav matematických strojů ČSAV.

Svobodovo jméno začínalo být velmi známé mezi odborníky, což nemohl skousnout jeho bývalý spolužák Jaroslav Kožešník, ředitel Ústavu teorie informace a automatizace Československé akademie věd a s pomocí vlivných lidí z komunistické strany, začal dělat Svobodovi problémy. A tak roku 1958 ústav přešel z Akademie věd pod ministerstvo strojírenství a stal se z něj Výzkumný ústav matematických strojů.

Během práce na „SAPO“ začal Svoboda vytvářet další počítač zvaný „EPOS“ (Elektronický počítač stroj). Ten ale nedokončil v důsledku komplikací, které mu způsoboval Jaroslav Kožešník.

Musel nakonec emigrovat. Spolu se synem získal pas do Švýcarska, kde jel na přednášku a odtamtud utekli do USA a jeho manželka spolu s dalšími vědci a inženýry utekli do Spojených států přes Jugoslávii.

Roku 1964 opět začal pracovat v USA. Nejdříve ve firmě General Electric.

Vzdělání a kariéra

Chodil na gymnázium a po maturitní zkoušce udělal přijímací zkoušky na strojní fakultu Českého Vysokého Učení Technického, obor elektrotechnické inženýrství. 1931 získal inženýrský titul, a protože ho velmi zajímala fyzika, začal ji studovat od roku 1930 na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy. Během studií asistoval profesoru Františku Rádlovi na matematickém ústavu ČVUT. A stal se členem skupiny, kterou vedl profesor Václav Dolejšek (zabýval se rentgenovou spektroskopií, v níž udělal velké objevy). Václav Dolejšek byl Svobodův velký vzor (vědecky i jako člověk).

Roku 1936 obhájil disertační práci „Použití tenzorového počtu v distribuci elektrické energie“.

V roce 1966 získal nabídku, aby vykonával profesora na Kalifornské univerzitě, kde byl až do roku 1977.

Původ, rodina a vztahy

Jeho otec vyučoval češtinu na průmyslové škole v Praze.

Jeho ženou se stala Milada (studentka astronomie), s kterou se oženil v roce 1936. Měli spolu syna Tomáše (americký hudební skladatel, dirigent a profesor hudby v Portlandu). Nejdříve se jim narodila dvojčata během druhé světové války, ale když museli utíkat z Francie, která padla pod útokem Německa, přežil jen šestiměsíční syn Tomáš.

Charakteristika

Mezi jeho zájmy patřila karetní hra bridge, kterou se zabýval i po teoretické stránce. Napsal o ní i svou první knihu „Nová teorie bridge“. Hrál na klavír. Občas si i přivydělal hraním na tympány u České filharmonie.

Ocenění

V roce 1948 získal cenu od „Naval Ordnance Development Award“ jako jediný Čech. Získal ji za vývoj námořních zbraní.

V roce 1955 získal Státní cenu Klementa Gottwalda za kalkulačního děrovačem T-50.

Zajímavosti

V Československu za totalitního režimu byl smazán z československé historie a nesměl být citován.

Na dnešních počítačích, které jsou vytvářeny v USA, se podílejí technici, kteří se naučili jejich konstrukci v Praze.

Obrázek 13: Pamětní deska [Zdroj: www.radio.cz]

Pamětní deska na Loretánském náměstí v podloubí (dalo ji tam Národní technické muzeum), připomíná dílo Antonína Svobody.

Chronologická osnova

1907 narozen

1930 studoval fyziku na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy

1931 získal inženýrský titul

1936 získal doktorát, oženil se a musel na vojnu

1943 pracoval v Radiation Laboratory na Massachusettském institutu technologie v Bostonu

1948 publikoval knihu o počítání pákových mechanismů, za tyto služby získal ocenění od „Naval Ordnance Development Award“. Vrátil se zpět do Československa a vyučoval na Elektrotechnické fakultě ČVUT

1958 začal se zavádět do provozu počítač SAPO (SAmočinný POčítač)

1966 stal se profesorem na Kalifornské univerzitě

1980 úmrtí

Odkazy

Antonín Svoboda. In *Wikipedia : the free encyclopedia* [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 25.9.2009, last modified on 24.12.2010 [cit. 2011-01-04]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Anton%C3%ADn_Svoboda>.

PACNER, Karel. *Český rozhlas* [online]. c1996 [cit. 2011-01-02]. Antonín Svoboda - Radio Praha. Dostupné z WWW: <<http://www.radio.cz/cz/rubrika/kaleidoskop/antonin-svoboda>>

KOVÁŘ, Petr. *Historie výpočetní techniky v Československu* [online]. c2005 [cit. 2011-01-02]. Průkopník počítačů Antonín Svoboda | Historie počítačů v Československu. Dostupné z WWW: <<http://www.historiepocitacu.cz/prukopnik-pocitacu-antonin-svoboda.html>>.

ZELENÝ, Jaroslav; MANNOVÁ, Božena. *Historie výpočetní techniky*. 1. vyd. Praha : Scientia, 2006. S. 134-138, 140-142, 167-171. ISBN 80-86960-04-8.

3.4.4 Claude Elwood Shannon

30. dubna 1916, Gaylord (Michigan) - 24. února 2001, Medford (Massachusetts)

Obrázek 14: Claude Elwood Shannon [zdroj: www.thocp.net]

americký matematik a elektroinženýr

VYMYSLEL TEORII SPÍNACÍCH OBVODŮ (VLIV NA DIGITÁLNÍ POČÍTAČE) A TEORII INFORMACE A KOMUNIKACE

Čím se proslavil

Shannon se proslavil logikou u spínacích obvodů, když obhájoval svojí diplomovou práci o algebře spínacích obvodů v roce 1938. Pro teorii použil booleovskou logiku a jeho celková práce byla podkladem pro vývoj elektronických počítačů.

Jako první používal slovo entropie ve vztahu k informatice (samotné slovo začal používat fyzik R.J.E.Clausius od roku 1865, ale bral ji jako stavovou veličinu v termodynamice). Poprvé o entropii se zmiňuje v práci „A Mathematical Theory of Communication“ z roku 1948.

Vynálezy a myšlenky

Nějakou dobu pracoval v Princetonském Institutu pro pokročilá studia, kde našel inspiraci pro svou pozdější teorii informací.

Na jeho teorii spínacích obvodů, vytvořili vědci v Bellových laboratořích návrhy telefonních ústředen. A chtěli, aby u nich pracoval. Roku 1941 přešel do Murray Hilus (New Jersey). Kromě prací na zaměřovačích protivzdušné obrany za druhé světové války, k čemuž byly důležité i dosavadní znalosti Shannona (v týmu pod Vannevem Bushem se zabýval konstrukcí diferenciálního analyzátoru, na jehož základě byly stavěny zaměřovače) se zabýval kryptografií a komunikačními kanály jako Alan Turing (setkali se spolu roku 1943 a debatovali o možném chování strojů, v podstatě dnešní umělé inteligenci).

V roce 1948 napsal práci „Matematická teorie komunikace“. Tato Shannonova publikace, je o teorii komunikace a stala se základem pro informatiku. V práci se zabýval přenosem informace a jejím matematickým vyjádřením, kdy si za základní jednotku informace zvolil „binary digit“ zkráceně bit. A jeden bit označuje informaci, která byla získána jako odpověď na otázku typu ano či ne. Odpověď lze vyjádřit číselně jedničkou jako ano a nulou jako ne. Z práce rozvinul teorii přenosu dat a teorii datové komprese.

Když se vrátil na MIT, začal se naplno věnovat umělé inteligenci a sestrojil stroj Theseum neboli Shannonova myš. Byl to vozík, který řídil počítač. Za úkol měl projíždět labyrintem a vyhodnotit zvolení nejkratší cesty. Jednotlivé trasy se ukládaly do paměti stroje. Theseum je považován za první učící se stroj.

Vzdělání a kariéra

Vystudoval bakaláře z elektrického inženýrství a matematiky. Magisterské studium měl spojené s prací asistenta konstruktéra na Elektrotechnické fakultě Massachusettského technologického institutu (MIT), jehož děkanem se stal Vannevar Bush, který pracoval na sestrojení analogového počítače. Shannon se zabýval elektromechanickou jednotkou a uvažoval, jak zmatematizovat formulaci, která by popisovala funkčnost obvodů. Na tomto základě vytvořil svou diplomovou práci v roce 1938, zvanou „Symbolická analýza reléových a spínacích obvodů“. V práci se zabýval booleovskou logikou. Uvědomil si, že funkčnost relé závisí na typu stavu AND=zapnuto a NOT=vypnuto. Jeho předchůdci pracovali neúspěšně s desítkovou soustavou. Shannon dokázal, že počítačové stroje pracují lépe na principu jedniček a nul neboli na dvojkové soustavě. Na principu dvojkové soustavy vznikly digitální počítače.

Vannevar Bush navrhol Shannonovi, aby svou teorii aplikoval také na Mendelově genetice. A tak roku 1940 obhájil doktorát s prací Algebra pro teoretickou genetiku, ale neměla takový význam jako práce diplomová.

Publikace

Roku 1949 napsal Komunikační teorie tajných systémů a roku 1950 studii Programování počítače pro šachovou hru.

Původ, rodina a vztahy

Jeho otec byl soudcem a matka učila cizí jazyky, později byla i ředitelkou místní školy. Vliv měl na něj hlavně děda, který byl vynálezcem a své vylepšené stroje si nechal patentovat. Malému Shannonovi se velmi líbily mechanické a elektrické stroje, kterými byl unesen. Vzorem mu byl dokonce Tomas Alva Edison (vzdálený strýc).

Dne 27. března 1949 se oženil s Mary Elizabeth Shannon Moore. Měli spolu dvě děti, syna Andrewa a dceru Margaritu.

Charakteristika

Byl přátelský, sdílný a rozvážný. Racionálně uvažoval, a přesto měl své výstřednosti jako jízda na „jednokolce“, kterou si sám vyrobil či žonglování.

Přezdívá se mu „otec teorie informace“. Dal tak vznik oborům jako informatika a kybernetika.

Zajímavosti

Ve svých 45 letech odešel do důchodu, chtěl cestovat a zabývat se hudbou a vytvářením svých přístrojů.

Chronologická osnova

1916 narození

1938 obhajoba diplomové práce

1940 obhájil doktorát

1941 práce v Bellových laboratořích

1948 napsal práci Matematická teorie komunikace, která se stala podkladem pro teorii informace

2001 úmrtí

Odkazy

Claude Shannon. In Wikipedia : the free encyclopedia [online]. St. Petersburg (Florida) : Wikipedia Foundation, 10.6.2007, last modified on 12.12.2010 [cit. 2011-01-04]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Claude_Shannon>.

KAPOUN, Jan. Průkopníci informačního věku (10.) : Claude Shannon. *CIO Business World : IT strategie pro manažery* [online]. 26.12.2010, 12, [cit. 2011-01-06]. Dostupný z WWW: <<http://businessworld.cz/cio-bw-special/prukopnici-informacniho-veku-10-claude-shannon-6969>>. ISSN 1803-7321.

The History of Computing Project [online]. Nizozemí : The History of Computing Foundation, 1997-, 17.3.2010 [cit. 2010-12-31]. Claude Shannon - computer science theory. Dostupné z WWW: <http://www.thocp.net/biographies/shannon_claude.htm>.

4 Závěr

Hlavním cílem bylo vytvořit projekt, který má sloužit jako e-learningová pomůcka při studiu. Požadavek na projekt bylo zpracování dvaceti profilů. Do projektu jsem zařadila osmatřicet osob, z toho jednadvacet jsem důkladněji zpracovala. Jejich životopisy jsem rozdělila podle stanovené struktury v kapitole 3.3. Dalších sedmnáct lidí jsem jen stručně popsala.

Aby projekt byl multimediální, snažila jsem se jednotlivé profily obohatit o rozhovory, videa, animace a další odkazy jako doporučenou literaturu pro hlubší znalosti. Chtěla jsem zařadit k profilům články, knihy v elektronické podobě, které samotné osobnosti napsali nebo záznam jejich přednášek. Bohužel se mi nepodařilo najít. Alespoň jsem našla přes Google Books¹⁵ naskenované knihy o Charlesi Babbageovi a Johnu von Neumannovy. Multimediální prvky se mi podařilo přidat u osob jako Blaise Pascal a jeho animace početního stroje Pascaline, Charles Babbage a videa ke konkrétním vynálezům (Diferenční a Analytický stroj). O Adě Lovelace natočila film Lynn Hershman – Leeson a do projektu jsem zařadila ukázkou autorčiny tvorby. U Ady je krátké animované video o jejím životě, které bylo vytvořeno hlavně pro děti. U Hermana Holleritha jsem přidala video o jeho děroštitkovém stroji. U Johna von Neumanna je odkaz na jeho schéma k architektuře samočinných počítačů, u Konrada Zuse jsou videa o jeho počítačích řady „Z“. David Packard a video o vývoji firmy Hewlett a Packard. Toto video obsahuje i rozhovory zakladatelů. K profilu Davida Packard jsem přidala pro zajímavost reklamní videa firmy ze současné doby. U Vintona Gray Cerfa jsem přidala odkazy na dva jeho rozhovory a video. John Machly, a u něho je zařazené video s povídáním o počítači ENIAC. Na samém konci projektu jsem přidala další doporučené odkazy, které se netýkají konkrétní osoby, ale hodí se typově k tématu práce. Připojená jsou dvě video, z toho první o vývoji počítačů se dělí na dvě části.

Projekt obsahuje hodně odkazů na literaturu, z které jsem čerpala a doporučenou pro další bádání. Kromě pěti knih jsou ostatní v elektronické podobě, což také vyžaduje charakter projektu, aby byl multimediální. Použité zdroje jsem rozdělila na dvě skupiny, a to na hlavní a vedlejší. U hlavních zdrojů jsem udělala důkladnou analýzu podle stanovené struktury, kterou popisují v kapitole 2.1. O vedlejších zdrojích se zmiňuji stručnými informacemi.

U všech použitých zdrojů jsem vložila informaci, pro které konkrétní osoby jsem je použila. Ve své bakalářské práci jsem se snažila zaznamenat komplexní proces tvoření projektu. Jak se osoby a databáze vybíraly. Jak se tvořila jednotná struktura profilů.

¹⁵ Dostupné z <http://books.google.com/>.

Tvorba samotného projektu Osobnosti z informačních a komunikačních technologií byla časově nejnáročnější. Bylo třeba si utvořit ucelenou představu, za jaké časové období budu práci zpracovávat. Zvolila jsem nakonec vývoj počítačů od samého počátku.

Jak jsem už výše popisovala, po konečných úpravách jsem zvolila projekt, který smějí případní zájemci obohatit o další cenné informace. Většinou nejlepší práce je, dle mého názoru ta, kterou tvoří větší skupina, protože jak se říká „více hlav, více rozumu.“

5 Seznam použité literatury

Amatérské radio : časopis pro elektroniky a radioamatéry. Praha : Magnet-Press : Amaro, 1952. 1998-. ISSN 0322-9572. Dostupné z WWW: <<http://www.aradio.cz/>>.

BRŮŽKOVÁ, Alena. *Národní technická knihovna* [online]. c2006, 9.7.2010 [cit. 2011-03-31]. COS Research Support Suite - Národní technická knihovna. Dostupné z WWW: <<http://www.techlib.cz/cs/1053-cos-research-support-suite/>>.

BRATKOVÁ, Eva. *Databáze databází* [online]. Verze 1.0. Praha : Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze, listopad 2007 [cit. 2010-12-30]. 40 s. Elektronické studijní texty ÚISK. Dostupný z WWW: <<http://texty.jinonice.cuni.cz>>.

COTO.JE [online]. [2002] [cit. 2010-12-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.cotoje.cz/default.aspx> >.

Česká televize [online]. c1996 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ceskatelevize.cz/>>.

Česko. Zákon č. 101 ze dne 4. dubna 2000 o ochraně osobních údajů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 32, s. 1521-1532. Dostupné z WWW: <<http://www.uoou.cz/uoou.aspx?menu=4&submenu=5&loc=20>>.

Český rozhlas [online]. c1996 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.radio.cz/cz>>.

DALAKOV, Georgi. *History of Computers and Computing : hardware, software, internet* [online]. 2010, 29th of March, 2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.history-computer.com/>>.

DUNCAN, Brett. *Marketing in Progress* [online]. c2010 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.marketinginprogress.com/>>.

Faculty of Informatics Masaryk University [online]. c2008 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.fi.muni.cz/>>.

FOX, Edward. *NCF CISE Education Innovation Pages* [online]. c1997 [cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://ei.cs.vt.edu/>>.

Institut Intermédii [online]. 2003 [cit. 2011-03-31]. Dostupné z WWW: <<http://www2.iim.cz/>>.

International Data Group [online]. 1964 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <<http://idg.cz/>>.

J. O'CONNOR, John; F. ROBERTSON, Edmund. *The MacTutor History of Mathematics archive* [online]. cJuly 1999, December 2010 [cit. 2011-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www-history.mcs.st-andrews.ac.uk/history/>>.

KOVÁŘ, Petr. *Historie počítačů : Dějiny výpočetní techniky v Československu 1950-1975* [online]. c2005 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.historiepocitacu.cz/>>.

KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003. Dostupné z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>

LIAM, Alexandr. *Liam Alexandr : multimedia and technology education* [online]. c2007 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.liamalexander.com/>>.

Marquis Who's Who [online databáze]. New Providence (NJ) : Reed Reference Electronic Publishing, 1985a- [cit. 2008-05-23]. Dostupné komerčně z centra Dialog: <<http://www.dialog.com>>.

Marquis Who's Who : America's Biographer Since 1899 [online]. 1985b- [cit. 2010-12-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.marquiswhoswho.com/>>.

Monterey Bay Aquarium Research Institute [online]. c2010 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.mbari.org/default.htm>>.

Moodle [online]. c2009 [cit. 2010-12-31]. Dostupné z WWW: <www.moodle.cz>.

Navajo : otevřená encyklopedie [online]. Luhačovice : Microton, c2010 [cit. 2011-02-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.navajo.cz/>>.

Racki'05 [online]. c1996 [cit. 2011-02-19]. Dostupné z WWW: <<http://javor.pef.uni-lj.si/~racki2005html/>>.

ROHMANN, Andreas. *NDR-NKC* [online]. c2006 [cit. 2011-02-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.ndr-nkc.de/compo/index.htm>>.

Science & Society Picture Library [online]. c2011 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.ssplprints.com/index.php>>.

Scholar Universe [online]. c2010 [cit. 2011-01-04]. Dostupné z WWW: <<http://www.scholaruniverse.com/>>.

The History of Computing Project [online]. Nizozemí : The History of Computing Foundation, 1997-, 17.3.2010 [cit. 2010-12-31]. About this Project. Dostupné z WWW: <<http://www.thocp.net/reference/info/about.htm>>.

The William and Flora Hewlett Foundation [online]. 1967 [cit. 2011-04-05]. Dostupné z WWW: <<http://www.hewlett.org/>>.

VÁCHOVÁ, Magda. *Slavní matematici, fyzici a vynálezci* [online]. 2003, 23. 2. 2009 [cit. 2011-02-20]. Dostupné z WWW: <<http://vedci.wz.cz/>>.

VÁŇOVÁ, Tamara; VÁŇOVÁ, Anna . *Moodle v síti*. [Brno] : PragoData Consulting, [2009]. 81 s.

WIEDERMANN, Jiří, et al. Počítačová revolúcia. In *SOFSEM'82* [online]. [Bratislava] : [s.n.], 1982 [cit. 2011-01-04]. Dostupné z WWW: <<http://edi.fmph.uniba.sk/~winczer/historia/GHWZ/index.html#vss>>.

Wikipedie : otvorená encyklopedie [online]. 2002 [cit. 2011-01-05]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana>.

Živě [online]. Praha : Mladá Fronta, c1996 [cit. 2011-03-11]. Největší česká online encyklopedie COTO.JE úspěšně odstartovala - Živě. Dostupné z WWW: <<http://www.zive.cz/tiskove-zpravy/nejvetsi-ceska-online-encyklopedie-cotoje-uspesne-odstartovala/sc-5-a-109677/default.aspx>>.

6 Seznam obrázků

Obrázek 1: Ukázka profilu George Boole [Zdroj: www.thcop.net]	17
Obrázek 2: Ukázka záznamu z encyklopedie COTO.JE [Zdroj: www.cotoje.cz].....	27
Obrázek 3: Ukázka záznamu z databáze Marquis Who is Who přes rozhraní firmy Dialog [Zdroj: www.dialog.com]	33
Obrázek 4: Ukázka záznamu z databáze Marquis Who is Who [Zdroj: www.marquiswhoswho.com]	34
Obrázek 5: Ukázka stromového vyhledávání [Zdroj: www.scholaruniverse.com].....	37
Obrázek 6: Ukázka záznamu z databáze Scholar Universe [Zdroj: www.scholaruniverse.com]	39
Obrázek 7: Blaise Pascal [Zdroj: www.wikipedie.cz].....	54
Obrázek 8: Pascaline [Zdroj: www.history-computer.com].....	56
Obrázek 9: Pascalovo vyznání víry [Zdroj: kniha Lidé, kteří změnili svět / Hendrik van Bergh]	58
Obrázek 10: Ada Lovelace [Zdroj: www.history-computer.com].....	60
Obrázek 11: Ada Lovelace [Zdroj: www.ceskatelevize.cz]	62
Obrázek 12: Antonín Svoboda [Zdroj: www.radio.cz].....	64
Obrázek 13: Pamětní deska [Zdroj: www.radio.cz]	68
Obrázek 14: Cluade Elwood Shannon [zdroj: www.thocp.net].....	70

7 Seznam tabulek

Tabulka 1: Základní rejstřík databáze Marquis Who is Who [Zdroj: www.marquiswhoswho.com]	30
Tabulka 2: Shrnutí hlavních zdrojů	40

